

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΖΕΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΖΕΣ

αριθ. 149/02/COL

της 26ης Ιουλίου 2002

σχετικά με μέτρα για τη θέσπιση περιβαλλοντικών φόρων
(Νορβηγία)

Η ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΖΕΣ,

Έχοντας υπόψη:

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο ⁽¹⁾, και ιδίως τα άρθρα 61 έως 63,τη συμφωνία μεταξύ των χωρών της ΕΖΕΣ σχετικά με τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 24 και το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου 3,τους διαδικαστικούς και ουσιώδεις κανόνες στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων ⁽³⁾, ιδίως το κεφάλαιο 15 ⁽⁴⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Διαδικασία

Με την απόφαση της 23ης Μαΐου 2001, η Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ εξέδωσε νέες περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές (βλέπε την απόφαση αριθ. 152/01/COL). Σύμφωνα με το σημείο 69 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, η Αρχή προτείνει στα κράτη της ΕΖΕΣ, ως κατάλληλο μέτρο βάσει του άρθρου 1 παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτείας και Δικαστηρίου, να προσαρμόσουν τα υφιστάμενα σε αυτά καθεστάτα ενισχύσεων υπέρ της προστασίας του περιβάλλοντος, ώστε να καταστούν συμβίβασιμα με τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002.

Με επιστολή της Αρχής με ημερομηνία 23 Μαΐου 2001 (έγγραφο 01-3596-D), η νορβηγική κυβέρνηση ενημερώθηκε σχετικά με την έκδοση των νέων κατευθυντήριων γραμμών και κλήθηκε να δηλώσει ότι συμφωνεί με τα ενδεδειγμένα μέτρα. Με επιστολή του Υπουργείου Εμπορίου και Βιομηχανίας με ημερομηνία 6 Ιουλίου 2001, την οποία η Αρχή έλαβε και καταχώρισε στις 10 Ιουλίου 2001 (έγγραφο 01-5475-A), η νορβηγική κυβέρνηση δήλωσε ότι συμφωνεί με τα ενδεδειγμένα μέτρα.

Η εφαρμογή των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών αποτέλεσε αντικείμενο επανειλημμένων συζητήσεων μεταξύ εκπροσώπων της Αρχής και των νορβηγικών αρχών (ήτοι στο πλαίσιο διμερών συνεδριάσεων τον Απρίλιο, Ιούνιο και Σεπτέμβριο του 2001).

⁽¹⁾ Στο εξής «συμφωνία για τον ΕΟΧ».

⁽²⁾ Στο εξής «συμφωνία περί Εποπτείας και Δικαστηρίου».

⁽³⁾ Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή και ερμηνεία των άρθρων 61 και 62 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ και του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτείας και Δικαστηρίου που εκδόθηκαν από την Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ στις 19 Ιανουαρίου 1994 (ΕΕ L 231 της 3.9.1994· συμπλήρωμα ΕΟΧ αριθ. 32 της 3.9.1994 όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την απόφαση της Αρχής αριθ. 370/01/COL της 28ης Νοεμβρίου 2001 (ΕΕ C 34 της 7.2.2002, σ. 15)· στο εξής αναφέρεται ως «κατευθυντήριες γραμμές της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις».

⁽⁴⁾ Κεφάλαιο 15 των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, που εγκρίθηκαν με την απόφαση 152/01/COL της 23ης Μαΐου 2001, και δημοσιεύθηκαν στην ΕΕ L 237 της 6.9.2001, σ. 16, στο εξής «περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές».

Με επιστολή του Υπουργείου Οικονομικών με ημερομηνία 31 Ιανουαρίου 2002, την οποία η Αρχή έλαβε και καταχώρισε στις 5 Φεβρουαρίου 2002 (έγγραφο 02-1004-A), η νορβηγική κυβέρνηση ενημέρωσε την Αρχή για τα μέτρα που θα εφαρμοστούν και υπέβαλε τις παρατηρήσεις της όσον αφορά τη συμμόρφωση με τις νέες περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές.

Με επιστολή με ημερομηνία 28 Φεβρουαρίου 2002, η Αρχή βεβαίωσε τη λήψη αυτής της επιστολής (έγγραφο 02-1539-D). Η Αρχή, αφού εκτίμησε τα προσκομισθέντα στοιχεία, υπογράμμισε ότι τα διάφορα υφιστάμενα καθεστώτα δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι τηρούν τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών. Από την άποψη αυτή, η Αρχή παρατήρησε ότι η νορβηγική κυβέρνηση αναγνωρίζει αυτό το γεγονός και ενημέρωσε την Αρχή σχετικά με τα σχέδιά της για επανόρθωση της κατάστασης. Ωστόσο, η Αρχή θεώρησε ότι τα σχέδια και οι προθέσεις που αναφέρει η νορβηγική κυβέρνηση δεν ήταν επαρκή, εφόσον δεν περιλαμβάνουν συγκεκριμένες προτάσεις ή δεσμεύσεις που θα εξασφάλιζαν την πλήρη συμμόρφωση με τις νέες περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές από την 1η Ιανουαρίου 2002.

Έχοντας αναφέρει τις βασικές αμφιβολίες της όσον αφορά το συμβιβάσιμο ορισμένων παρεκκλίσεων από περιβαλλοντικούς φόρους με τις περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές, η Αρχή κάλεσε τη νορβηγική κυβέρνηση να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις για ενδεδειγμένα μέτρα εφαρμογής και δεσμεύσεις που θα εξασφαλίζουν ότι, από την καθορισθείσα ημερομηνία, πληρούνται οι απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών. Επιπλέον, η νορβηγική κυβέρνηση κλήθηκε να προσκομίσει συμπληρωματικά στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης αιτιολόγησης των εν λόγω μέτρων ενίσχυσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Οι προτάσεις, οι δεσμεύσεις και τα συμπληρωματικά στοιχεία έπρεπε να φθάσουν στην Αρχή εντός δύο μηνών από τη λήψη της επιστολής με ημερομηνία 28 Φεβρουαρίου 2002.

Η Αρχή τόνισε ότι, ελλείψει συγκεκριμένων προτάσεων, δεσμεύσεων και συμπληρωματικών στοιχείων που ζητήθηκαν από την Αρχή εντός της καθορισθείσας προθεσμίας, αποφάσισε να κινηθεί επίσημη διαδικασία έρευνας.

Με επιστολή του Υπουργείου Οικονομικών με ημερομηνία 15 Μαΐου 2002, την οποία η Εποπτεύουσα Αρχή έλαβε και καταχώρισε στις 24 Μαΐου 2002 (έγγραφο 02-3995-A), η νορβηγική κυβέρνηση προσκόμισε συμπληρωματικά στοιχεία. Ενημέρωσε μεταξύ άλλων την Αρχή σχετικά με την εντολή ομάδας εργασίας που συστάθηκε προκειμένου να εκτιμήσει τις επιπτώσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών για το νορβηγικό σύστημα φορολογίας της ηλεκτρικής ενέργειας. Η ομάδα εργασίας κλήθηκε να υποβάλει προκαταρκτική έκθεση έως την 1η Ιουλίου 2002. Στο πλαίσιο αυτό, η νορβηγική κυβέρνηση ζήτησε από την Αρχή να χορηγήσει συμπληρωματικό χρόνο προκειμένου να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο με ημερομηνία 5 Ιουλίου 2002, οι νορβηγικές αρχές έστειλαν στην Αρχή αντίγραφο (στη νορβηγική γλώσσα) προκαταρκτικής έκθεσης της ομάδας εργασίας.

Η Αρχή σημειώνει ότι δεν ενημερώθηκε επίσημα από τη νορβηγική κυβέρνηση σχετικά με τη συγκεκριμένη έκθεση, και ότι η νορβηγική κυβέρνηση ούτε εξέφρασε τις απόψεις της σχετικά με τα συμπεράσματα της έκθεσης ούτε εξήγησε την περαιτέρω προσέγγισή της όσον αφορά τα πορίσματα της έκθεσης. Ας σημειωθεί επίσης ότι η έκθεση έφθασε στην Αρχή αφού είχε λήξει η προθεσμία προσκόμισης στοιχείων και υποβολής προτάσεων. Υπό το πρίσμα αυτών των περιστάσεων, η Αρχή δεν έλαβε υπόψη το περιεχόμενο της προκαταρκτικής έκθεσης κατά την εκτίμηση των διάφορων φορολογικών μέτρων.

Περιγραφή των μέτρων ενίσχυσης

Η ακόλουθη περιγραφή βασίζεται εν μέρει στα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση και εν μέρει στα στοιχεία που είχε στη διάθεσή της η Αρχή.

Η Αρχή εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για το γεγονός ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν υπέβαλε αντίγραφο των σχετικών νομικών διατάξεων που διέπουν τα διάφορα υπό εξέταση φορολογικά μέτρα. Επιπλέον, η Αρχή παρατηρεί ότι, ακόμα και αν κάλεσε ειδικά τη νορβηγική κυβέρνηση να υποβάλει δικαιολογητικά έγγραφα βάσει των οποίων η Αρχή θα ελέγξει τη δομή και τη λογική του νορβηγικού συστήματος περιβαλλοντικών φόρων, συμπεριλαμβανομένων όλων των σχετικών εγγράφων αναφοράς σχετικά με τους στόχους που επιδιώκουν οι περιβαλλοντικοί φόροι και οι διάφορες απαλλαγές, καμία τέτοια πληροφόρηση δεν προσκομίστηκε από τη νορβηγική κυβέρνηση.

Φόρος κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας

Ο φόρος κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας επιβλήθηκε για πρώτη φορά το 1971. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση (βλέπε την περιγραφή στην επιστολή της 31ης Ιανουαρίου 2001), ο στόχος του φόρου ήταν να εξασφαλιστεί ορθολογικότερη χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας και να οδηγήσει τοιούτοτρόπος σε θετικά περιβαλλοντικά αποτελέσματα που άλλως δεν θα επέρχονταν.

Ο φόρος καλύπτει το σύνολο της εγχώριας χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας, υπό ορισμένες απαλλαγές και, έως το 1993, μειωμένους συντελεστές για διάφορες βιομηχανίες. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, θεσπίστηκαν απαλλαγές και μειωμένοι συντελεστές προκειμένου να αντισταθμιστούν οι απώλειες ανταγωνιστικότητας. Από την άποψη αυτή, η νορβηγική κυβέρνηση προσκόμισε στοιχεία σχετικά με την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από τις βιομηχανίες που καλύπτει η απαλλαγή και σχετικά με το αυξημένο κόστος για τις συγκεκριμένες βιομηχανίες σε περίπτωση κατάργησης της απαλλαγής από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας.

Από το 1990, όλοι οι χρήστες στο Finnmark και σε επτά δήμους στο Βόρειο Troms (Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy και Storfjord) απαλλάχθηκαν από το φόρο. Η απαλλαγή ισχύει τόσο για την κατανάλωση νοικοκυριών όσο και για όλες τις εμπορικές δραστηριότητες.

Έως το 1992, ο φόρος κάλυπτε το σύνολο της βιομηχανίας, αλλά ορισμένοι τομείς επωφελήθηκαν από μειωμένους συντελεστές (αυτό ίσχυε για το σύνολο ή μέρος των βιομηχανικών κλάδων έντασης ενέργειας ⁽¹⁾ καθώς και τη βιομηχανία χαρτιού και πολτού). Το 1993, οι εν λόγω βιομηχανικοί κλάδοι απαλλάχθηκαν πλήρως. Από την 1η Ιανουαρίου 1994, η απαλλαγή επεκτάθηκε στο σύνολο της μεταποιητικής βιομηχανίας, στον εξορυκτικό κλάδο και τον κλάδο καλλιέργειας θερμοκηπίου. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, εγκαταλείφθηκε ο περιορισμός της απαλλαγής σε εμπορικούς κλάδους έντασης ενέργειας, εφόσον ο ορισμός ήταν ασαφής και δεν ήταν δυνατή η υποστήριξή του. Από το 1997, επιχειρήσεις της αγοράς εργασίας που δραστηριοποιούνται στη βιομηχανική παραγωγή απαλλάχθηκαν επίσης από το φόρο. Άλλοι βιομηχανικοί κλάδοι υπόκεινται στο φόρο.

Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, η φορολογική βάση διευρύνθηκε, από την 1η Ιανουαρίου 2001, προκειμένου να καλύψει τη χρησιμοποίηση ηλεκτρικής ενέργειας σε κτίρια διοίκησης της μεταποιητικής βιομηχανίας και των επιχειρήσεων του εξορυκτικού τομέα. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, η τροποποίηση αυτή οδήγησε σε μία κατάσταση όπου μόνον η ηλεκτρική ενέργεια που χρησιμοποιείται σε διαδικασίες παραγωγής απαλλασσόταν από το φόρο. Για να οριστεί ένα κτίριο ως «κτίριο διοίκησης» πρέπει το 80 % του χώρου του να χρησιμοποιείται για διοικητικούς σκοπούς. Αυτό σημαίνει ότι εάν οι δραστηριότητες παραγωγής καταλαμβάνουν άνω του 20 % του χώρου, η ηλεκτρική ενέργεια που παρέχεται στο συγκεκριμένο κτίριο δεν πρέπει να υπόκειται στο φόρο. Αυτό, σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, θεωρείται ως ο μόνος πρακτικός ορισμός.

Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, οι υφιστάμενες φορολογικές απαλλαγές (ήτοι τομεακές και περιφερειακές παρεκκλίσεις) καλύπτουν περίπου το 45 % της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας και περίπου το 70 % της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας σε όλες τις βιομηχανίες στη Νορβηγία.

Ο ακόλουθος πίνακας παρέχει επισκόπηση των φορολογικών συντελεστών και απαλλαγών που ισχύουν από το 1993, βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση.

Πίνακας 1: Φόρος ηλεκτρικής ενέργειας σε øre ανά kWh (εκφραζόμενος σε τιμές του 2002)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Φορολογικός συντελεστής	5,60	6,12	6,09	6,14	6,34	6,34	6,41	8,95	11,47	9,30
Μειωμένος συντελεστής	2,80 ⁽¹⁾	— ⁽²⁾	—	—	—	—	—	—	—	—
Απαλλαγές	Βιομηχανικοί κλάδοι έντασης ενέργειας, βιομηχανία χαρτιού και πολτού και θερμοκήπια	Απαλασσομένη μεταποιητική βιομηχανία και εξορυκτικός τομέας	Όπως το 1994	Όπως το 1994	Η απαλλαγή επεκτάθηκε προκειμένου να συμπεριλάβει εταιρείες της αγοράς εργασίας που δραστηριοποιούνται στη βιομηχανική παραγωγή	Όπως το 1997	Όπως το 1997 ⁽³⁾	Όπως το 1999	Όπως το 1999	Όπως το 1999, εξαιρουμένης όμως της ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιείται σε κτίρια διοίκησης από την απαλλαγή

⁽¹⁾ Η νορβηγική κυβέρνηση επισημαίνει ότι η μεταποιητική βιομηχανία και ο εξορυκτικός τομέας κλάδος κατέβαλαν μόνο 2,3 øre ανά kWh.

⁽²⁾ Η μεταποιητική βιομηχανία και ο εξορυκτικός τομέας απαλλάχθηκαν, από την 1η Ιανουαρίου 1994, πλήρως από το φόρο.

⁽³⁾ Ωστόσο, σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, καταργήθηκε η απαλλαγή για χρήστες με ηλεκτρικούς λέβητες.

⁽¹⁾ Οι βασικοί βιομηχανικοί κλάδοι έντασης ενέργειας είναι οι κλάδοι αλουμινίου και σιδηροκράματος.

Επιπλέον, η νορβηγική κυβέρνηση προσκόμισε στοιχεία σχετικά με τα έσοδα και υπολόγισε τα απολεσθέντα φορολογικά έσοδα βάσει του φόρου κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Τα απολεσθέντα φορολογικά έσοδα υπολογίζονται ως έσοδα τα οποία αποποιείται το κράτος λόγω φορολογικών απαλλαγών ή μειώσεων. Για το σκοπό αυτών των υπολογισμών, δεν λαμβάνονται υπόψη πιθανές αλλαγές της συμπεριφοράς που προκαλεί κατάργηση φορολογικής απαλλαγής.

Πίνακας 2: Φόρος κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας: Έσοδα και απολεσθέντα φορολογικά έσοδα εκφρασμένα σε εκατομμύρια NOK

	1999	2000	2001	2002
Έσοδα	3 267	4 205	6 530	6 206
Απολεσθέντα φορολογικά έσοδα λόγω τομιακών απαλλαγών	2 735	3 940	5 595	4 605
Απολεσθέντα φορολογικά έσοδα λόγω περιφερειακής απαλλαγής	100	140	190	160

Η Αρχή σημειώνει ότι οι σχετικές νομικές διατάξεις που διέπουν το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας φαίνεται να ορίζουν ως γενικό κανόνα ότι το σύνολο της εγχώριας κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας υπόκειται σε φορολογία ⁽¹⁾. Αφετέρου, οι σχετικές διατάξεις διατυπώνουν απαλλαγές από ορισμένες βιομηχανίες ή περιοχές ⁽²⁾. Οι τομιακές παρεκκλίσεις ορίζονται με αναφορά στη στατιστική κατάταξή τους.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, το πεδίο της απαλλαγής αποσαφηνίζεται/περιορίζεται περαιτέρω, έτσι ώστε η ηλεκτρική ενέργεια που χρησιμοποιείται σε κτίρια διοίκησης δεν καλύπτεται από την απαλλαγή ⁽³⁾.

Φόρος CO₂

Ο φόρος CO₂ σε ορυκτέλαια και βενζίνη επιβλήθηκε το 1991 και στον άνθρακα και το κωκ το 1992. Όταν ο φόρος επιβλήθηκε για πρώτη φορά, αποτελούσε αναπόσπαστο στοιχείο των υφιστάμενων συστημάτων ειδικών φόρων κατανάλωσης σε ορυκτέλαια, βενζίνη, άνθρακα και κωκ. Ως μέρος της μεταρρύθμισης του πράσινου φόρου το 1999, ο φόρος CO₂ προτάθηκε ως ξεχωριστός φόρος στη νομοθεσία. Ο συντελεστής του φόρου CO₂ στα ορυκτέλαια ορίστηκε σε 0,490 NOK ανά λίτρο ⁽⁴⁾. Ο συντελεστής του φόρου CO₂ σε άνθρακα και κωκ αυξήθηκε, την περίοδο μεταξύ 1994 και 2002, από 0,410 σε 0,490 (2002)NOK ανά kg.

Ο φόρος που επιβάλλεται στον άνθρακα και το κωκ καλύπτει προϊόντα που χρησιμοποιούνται για ενεργειακούς σκοπούς. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, η χρήση άνθρακα και κωκ ως πρώτων υλών ή αναπαραγωγικών μέσων σε βιομηχανικές διεργασίες, απαλλάσσεται από το φόρο CO₂. Αυτή η απαλλαγή εγκρίθηκε το 1992 όταν επιβλήθηκε ο φόρος CO₂ στον άνθρακα και το κωκ. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, ο άνθρακας και το κωκ χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες ή αναπαραγωγικά μέσα στην παραγωγή καρβιδίων, σιδηροκραμάτων και πρωτογενούς αλουμινίου και μαγνησίου. Οι συγκεκριμένοι βιομηχανικοί κλάδοι χαρακτηρίζονται επίσης από ένταση ενέργειας και δεν θα ήσαν βιώσιμοι χωρίς την απαλλαγή. Στην επιστολή της με ημερομηνία 31 Ιανουαρίου 2002, η νορβηγική κυβέρνηση ανέφερε ότι ο ρόλος της απαλλαγής ήταν ότι οι διαθέσιμες τεχνικές βασίζονταν στη χρήση ανθρακούχου υλικού και ότι οι εν λόγω παραγωγοί ήσαν εκτεθειμένοι στο διεθνή ανταγωνισμό.

Επιπλέον, ο φόρος CO₂ δεν επιβάλλεται στον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται για ενεργειακούς σκοπούς στη παραγωγή τσιμέντου και Ieca. Η απαλλαγή αυτή καθιερώθηκε το 1992, όταν άρχισε να ισχύει ο φόρος. Ο λόγος της απαλλαγής είναι, σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, ότι πιθανά υποκατάστατα μεγάλης κλίμακας του άνθρακα και του κωκ θα ήσαν ασύμφορα και ότι ο συγκεκριμένος βιομηχανικός κλάδος θα ήταν εκτεθειμένος στο διεθνή ανταγωνισμό.

Η βιομηχανία χαρτιού και πολτού καταβάλλει, από τον Ιανουάριο του 1993, μειωμένο συντελεστή 0,245 NOK ανά λίτρο.

⁽¹⁾ Βλέπε την απόφαση του νορβηγικού κοινοβουλίου σχετικά με το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας στο πλαίσιο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2002, Vedtak om forbruksavgift på elektrisk kraft, 28 Νοεμβρίου 2001, παράγραφος 1 καθώς και στο κεφάλαιο 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, παράγραφος 3.12.1.

⁽²⁾ Βλέπε την απόφαση του νορβηγικού κοινοβουλίου σχετικά με το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας στο πλαίσιο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2002, Vedtak om forbruksavgift på elektrisk kraft, 28 Νοεμβρίου 2001, παράγραφος 1 καθώς και στο κεφάλαιο 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, παράγραφος 3.12.4.

⁽³⁾ Κεφάλαιο 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, παράγραφος 3.12.5.

⁽⁴⁾ Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση, ο εκφρασμένος σε NOK συντελεστής 2002 δεν έχει αλλάξει από το 1994.

Η νορβηγική κυβέρνηση έχει προσκομίσει στοιχεία όσον αφορά τα έσοδα και τα απολεσθέντα φορολογικά έσοδα βάσει του φόρου CO₂ ⁽¹⁾.

Πίνακας 3: Έσοδα από το φόρο CO₂ και απολεσθέντα φορολογικά έσοδα σε εκατομμύρια NOK ⁽¹⁾

	1999	2000	2001	2002
Έσοδα	6 904	6 567	6 600	7 018
Απολεσθέντα φορολογικά έσοδα	2 125	2 175	2 230	2 270

⁽¹⁾ Η νορβηγική κυβέρνηση εξήγησε ότι τα στοιχεία υπολογίστηκαν χρησιμοποιώντας το φόρο CO₂ σε ορυκτέλαια με συντελεστή 0,49 NOK ανά λίτρο ως δείκτη σύγκρισης.

Η Αρχή σημειώνει ότι βάσει των σχετικών νομικών διατάξεων που διέπουν το φόρο CO₂, ορισμένες χρήσεις των φορολογητέων προϊόντων απαλλάσσονται από το φόρο. Σύμφωνα με την παράγραφο 3.6.3 του κεφαλαίου 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, προϊόντα που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες δικαιούνται επιστροφής φόρου στο βαθμό που οι εκπομπές CO₂ στην ατμόσφαιρα είναι μικρότερες από την περιεκτικότητα του αντίστοιχου προϊόντος σε διοξείδιο του άνθρακα. Σύμφωνα με την παράγραφο 3.6.4 του κεφαλαίου 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, ο άνθρακας και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως αναπαραγωγικά μέσα απαλλάσσονται από το φόρο. Η απαλλαγή καλύπτει μόνο την ποσότητα των προϊόντων που απαιτούνται για τη διαδικασία μείωσης. Επιπλέον, απαλλάσσονται από το φόρο ο άνθρακας και το κωκ που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή σκυριάς (κλίνκερ) σε συνδυασμό με την παραγωγή τσιμέντου και Ieca (συσσωμάτωμα αργίλου).

Επιπλέον, η υπηρεσία τελωνείων και ειδικών φόρων κατανάλωσης εξέδωσε επεξηγηματικές σημειώσεις για τις προαναφερόμενες απαλλαγές που απεικονίζουν περαιτέρω τη βάση των υπό εξέταση απαλλαγών ⁽²⁾.

Όσον αφορά τη χρήση άνθρακα και κωκ ως πρώτων υλών για βιομηχανικές διεργασίες, οι σημειώσεις αναφέρουν ότι όταν ο άνθρακας και το κωκ αποτελούν μέρος του κατεργασμένου προϊόντος, είτε μόνιμο είτε προσωρινό, κατά τρόπο που να μην συνεπάγεται εκπομπές CO₂ ή οι εκπομπές είναι χαμηλότερες από τις αντίστοιχες μιας κανονικής καύσης, η χρήση άνθρακα και κωκ απαλλάσσεται από φόρο. Αυτό ισχύει στην περίπτωση που ο άνθρακας και το κωκ χρησιμοποιούνται μεταξύ άλλων ως πρώτες ύλες για την παραγωγή ηλεκτροδίων από γραφίτη και μάζας ηλεκτροδίων και π.χ. με την παραγωγή ανθρακασβεστίου.

Όσον αφορά τη χρήση άνθρακα και κωκ ως αναπαραγωγικών μέσων σε βιομηχανικές διεργασίες, οι σημειώσεις αναφέρουν ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, ο άνθρακας και το κωκ αποτελούν απαραίτητο μέρος της χημικής διεργασίας, αλλά δεν περιλαμβάνονται ως μέρος του κατεργασμένου προϊόντος. Στις περιπτώσεις αυτές το επίπεδο των εκπομπών CO₂ είναι συγκρίσιμο με εκπομπές από χρήση άνθρακα και κωκ για ενεργειακούς σκοπούς. Ο λόγος της απαλλαγής υποστηρίζεται ότι είναι η μη ύπαρξη εναλλακτικών υλών για τις συγκεκριμένες διεργασίες εκτός του άνθρακα και του κωκ.

Η νορβηγική κυβέρνηση προσκόμισε στοιχεία σχετικά με τις εκπομπές CO₂ που προκαλούν οι διάφορες βιομηχανίες καθώς και εκτιμήσεις όσον αφορά το κόστος λόγω του φόρου CO₂.

Φόρος SO₂

Το 1970 επιβλήθηκε φόρος στα ορυκτέλαια. Η νορβηγική κυβέρνηση εξήγησε ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό αριθ. 2 της 17ης Σεπτεμβρίου 1976 ⁽³⁾, το σύνολο ή μέρος του φόρου θα μπορούσε επιστραφεί κατόπιν σχετικής αίτησης, εάν αποδεικνυόταν ότι οι εκπομπές από τη χρήση του προϊόντος ήταν μικρότερες από την περιεκτικότητα σε θείο. Όλοι οι χρήστες ορυκτελαίων είχαν το δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση επιστροφής. Αυτό δείχνει, σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, ότι ο φόρος SO₂ είναι πράγματι στοχοθετημένος στο εκπεμπόμενο διοξείδιο του θείου.

⁽¹⁾ Όσον αφορά την έννοια των «απολεσθέντων φορολογικών εσόδων», βλέπε την επεξήγηση ανωτέρω.

⁽²⁾ Toll- og avgiftsdirektoratets kommentarer Fritak for industriell bruk, kull og koks (jf. Stortingets vedtak om CO₂-avgift § 3 nr.1 bokstav d og § 3 nr.4 bokstav a, jf. forskriften §§ 3.6.3 og 3.6.4).

⁽³⁾ Η Αρχή σημειώνει ότι ο συγκεκριμένος κανονισμός δεν της υποβλήθηκε.

Από το 1993, ο φόρος βασιζόταν στην περιεκτικότητα του πετρελαίου σε θείο και αυξανόταν ανάλογα με το ποσοστό της περιεκτικότητας σε θείο. Η φορολογική βάση κάλυπτε το πετρέλαιο πολλαπλών χρήσεων, το πετρέλαιο θέρμανσης, το παραφινέλαιο (solar oil), το πετρέλαιο ντήζελ κίνησης αυτοκινήτων και λοιπών χρήσεων ή οποιοδήποτε άλλο πετρέλαιο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως καύσιμο πετρέλαιο. Το 1999, ο φόρος βάσει του θείου που επιβαλλόταν σε ορυκτέλαια άλλαξε σε φόρο SO₂.

Ταυτόχρονα, η φορολογική βάση διευρύνθηκε ώστε να συμπεριλάβει τον άνθρακα και το κωκ. Ωστόσο, οι εκπομπές SO₂ που οφείλονταν στη χρήση άνθρακα και κωκ υπόκειντο σε μειωμένο συντελεστή. Ο κανονισμός αριθ. 961 της 18ης Δεκεμβρίου 1998 για το φόρο θείου στα ορυκτά προϊόντα⁽¹⁾ πρόβλεπε την εφαρμογή διαφοροποιημένου φόρου ανάλογα με τις διάφορες κατηγορίες άνθρακα και κωκ, με βάση την υποτιθέμενη περιεκτικότητα σε θείο. Μετά τη διέυρυνση του πεδίου εφαρμογής του φόρου SO₂, το καθεστώς επιστροφής βάσει του κανονισμού αριθ. 2 της 17ης Σεπτεμβρίου 1976 (βλέπε ανωτέρω) διευρύνθηκε προκειμένου να καλύψει και τα νέα προϊόντα που υπόκεινται στο φόρο.

Το πεδίο εφαρμογής του φόρου διευρύνθηκε περαιτέρω το 1999, προκειμένου να συμπεριλάβει και τις εκπομπές SO₂ από διυλιστήρια πετρελαίου. Για να αποφευχθεί πιθανή διπλή φορολογία, εφαρμόστηκε ο κανονισμός αριθ. 961 της 18ης Δεκεμβρίου 1998 παράγραφος 1 αριθ. 3 για το φόρο θείου στα ορυκτά προϊόντα. Η διάταξη αυτή ορίζει ότι, εάν τα ήδη φορολογούμενα προϊόντα που προκαλούν την εκπομπή καλύπτονται από το φόρο, ο προηγούμενος φόρος πρέπει να αφαιρείται από το φόρο που καταβάλλεται για την εκπομπή. Ως εκ τούτου, στο βαθμό που τα διυλιστήρια πετρελαίου χρησιμοποιούσαν ορυκτέλαια κατά τη διαδικασία διύλισης η τροποποίηση του 1999 ήταν στην πραγματικότητα απλώς τεχνική. Από την έμμεση φορολογία για εκπομπές μέσω του καθεστώτος επιστροφής, ο φόρος έγινε άμεσος ως φόρος εκπομπών. Έτσι τα διυλιστήρια πετρελαίου επιλέχθηκαν ως υποψήφιοι όταν θεωρήθηκε ορθολογικότερη η επιβολή άμεσου φόρου SO₂ για τις εκπομπές από το διυλιστήριο. Κατά την άποψη της νορβηγικής κυβέρνησης, μόνο στο βαθμό που οι εκπομπές προκαλούνταν από πηγές που στο παρελθόν δεν υπόκειντο σε φόρο, ο φόρος εκπομπών για διυλιστήρια πετρελαίου μπορεί να θεωρηθεί ως νέος φόρος. Επειδή τα διυλιστήρια πετρελαίου χρησιμοποιούν ακατέργαστο πετρέλαιο για την παραγωγή προϊόντων ορυκτέλαιου, υπάρχουν εκπομπές από τη διαδικασία καθαυτή. Ωστόσο, το ακατέργαστο πετρέλαιο δεν υπόκειται σε φόρο ως προϊόν και έτσι δεν αποτελεί μέρος του καθεστώτος επιστροφής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση, ο βασικός φορολογικός συντελεστής SO₂ στα ορυκτέλαια μειώθηκε από 0,084 (2002) NOK ανά λίτρο το 1994 σε 0,070 (2002) NOK ανά λίτρο το 2002. Ο συντελεστής του φόρου SO₂ για τον άνθρακα και το κωκ καθώς και τα διυλιστήρια πετρελαίου μειώθηκε από 3,24 (2002) NOK ανά kg SO₂ το 1999 σε 3,14 (2002) NOK ανά kg το 2002.

Από την 1η Ιανουαρίου 2002, καταργήθηκε ο φόρος SO₂ για τη χρήση άνθρακα και κωκ και για τα διυλιστήρια πετρελαίου. Η νορβηγική κυβέρνηση εξήγησε ότι ο συγκεκριμένος κλάδος, που καλυπτόταν στο παρελθόν από το φόρο SO₂, θα ρυθμιζόταν αντ' αυτού μέσω αδειών εκπομπών σύμφωνα με το διάταγμα περί ελέγχου της ρύπανσης. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, η κατάργηση του φόρου πρέπει να εξεταστεί βάσει των δεσμεύσεων που ανέλαβε το νορβηγικό κράτος στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου του Γκέτεμποργκ του 1999, που ορίζει το ανώτατο όριο για τις νορβηγικές εκπομπές SO₂ σε 22 000 τόνους το 2010. Η νορβηγική κυβέρνηση εξήγησε ότι, για να επιτευχθεί αυτό το όριο εκπομπών, οι νορβηγικές εκπομπές SO₂ πρέπει να μειωθούν κατά 7 000 τόνους. Οι υπολογισμοί της νορβηγικής αρχής ελέγχου της ρύπανσης έδειξαν ότι η μείωση αυτή έχει επιτευχθεί κατά το βέλτιστο τρόπο από τη μεταποιητική βιομηχανία. Για το σκοπό αυτό, στις 19 Σεπτεμβρίου 2001, υπογράφηκε κοινή δήλωση προθέσεων μεταξύ του υπουργού περιβάλλοντος και της ομοσπονδίας νορβηγικών μεταποιητικών βιομηχανιών (PIL), εξ ονόματος επιχειρήσεων στους ακόλουθους τομείς: διυλιστήρια πετρελαίου, χημικά/κεραμικά υλικά, τσιμέντο, σιδηροκράματα και αλουμίνιο.

Η νορβηγική κυβέρνηση ανέφερε ότι στον περιβαλλοντικό τομέα υπάρχουν διάφορα είδη μέσων ή μέτρων που πρέπει να εξεταστούν προκειμένου να επιλεγεί το πλέον αποτελεσματικό για την επίτευξη του καθορισθέντος στόχου, όπου η επιβολή φόρου είναι ένα από αυτά. Στην πρόταση της κυβέρνησης αριθ. 54 (1997-1998), εξετάστηκαν ορισμένα μέτρα προκειμένου να μειωθούν οι συνολικές εκπομπές SO₂ και επιλέχθηκε η εφαρμογή φόρου για τη χρήση άνθρακα και κωκ με μειωμένο συντελεστή. Ωστόσο, μελέτη που δημοσίευσε η νορβηγική αρχή ελέγχου της ρύπανσης έδειξε ότι, με αυτό το μειωμένο συντελεστή, επιτυγχάνεται μόνον αμελητέα μείωση των εκπομπών. Ως εκ τούτου, ο φόρος καταργήθηκε και θεσπίστηκαν άλλα μέτρα, όπως η συμφωνία προθέσεων που συνήφθη με την PIL.

(¹) Η Αρχή σημειώνει ότι ο συγκεκριμένος κανονισμός δεν της υποβλήθηκε.

Βάσει της συμφωνίας προθέσεων, η ομοσπονδία νορβηγικών μεταποιητικών βιομηχανιών δηλώνει εξ ονόματος των εταιρειών που απαριθμούνται σε παράρτημα της συμφωνίας ⁽¹⁾, ότι θα αναπτύξουν τεχνολογία και θα κατασκευάσουν εγκαταστάσεις καθαρισμού που θα μειώσουν τις εκπομπές SO₂ της Νορβηγίας τουλάχιστον κατά 5 000 τόνους. Επιπλέον, η PIL θα διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με τον τρόπο επίτευξης μιας τέτοιας μείωσης των εκπομπών και παράλληλα θα υποβάλει προτάσεις σχετικά με τον τρόπο επίτευξης συνολικής μείωσης κατά 7 000 τόνους.

Η συμφωνία ορίζει επίσης ότι οι εκπομπές από μεμονωμένες δραστηριότητες θα ρυθμίζονται από τη νορβηγική αρχή ελέγχου της ρύπανσης (SFT) μέσω χορήγησης αδειών σύμφωνα με το διάταγμα περί ελέγχου της ρύπανσης σε συνδυασμό με την εφαρμογή της κοινοτικής οδηγίας για τον ολοκληρωμένο έλεγχο της ρύπανσης (η οδηγία IPPC) για την υφιστάμενη βιομηχανία που πρέπει να καταστούν λειτουργικές, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας, έως τις 30 Οκτωβρίου 2007. Στο βαθμό που το επιτρέπει το διάταγμα περί ελέγχου της ρύπανσης, οι αρμόδιες για την προστασία του περιβάλλοντος αρχές προτιθενται να σχεδιάσουν την έκδοση αδειών κατά τρόπο που η βιομηχανία να έχει τη δυνατότητα να ικανοποιεί τις απαιτήσεις μείωσης μέσω της συνεργασίας για τη λήψη κοινών μέτρων για μείωση των εκπομπών σε περιπτώσεις που ο κλάδος το βρίσκει πιο αποτελεσματικό. Οι άδειες εκπομπής θα παρέχουν επίσης κανόνες σχετικά με τους λεπτομερέστερους όρους κοινής εφαρμογής, μεταξύ άλλων ότι πληρούνται οι απαιτήσεις της οδηγίας IPPC για τη χρησιμοποίηση της ΒΔΤ ⁽²⁾ στις μεμονωμένες εγκαταστάσεις. Επιπλέον, οι άδειες εκπομπής πρέπει να είναι διατυπωμένες σύμφωνα με τις απαιτήσεις για τις εναλλακτικές μεθόδους φορολογικών διευκολύνσεων που περιλαμβάνονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ όσον αφορά την περιβαλλοντική στήριξη.

Σύμφωνα με τη συμφωνία προθέσεων, η PIL πρέπει να υποβάλει προτάσεις μεθοδολογίας για τον υπολογισμό/μέτρηση των εκπομπών SO₂ από μεμονωμένες εταιρείες έως τον Ιούνιο του 2002.

Η νορβηγική κυβέρνηση δήλωσε ότι προτιθέτο, σύμφωνα με το διάταγμα περί ελέγχου της ρύπανσης, να καταστήσει τον κανονισμό το βασικό εργαλείο για τη μείωση των εκπομπών SO₂ από βιομηχανικές διεργασίες έως τη λήξη της προθεσμίας λήψης μέτρων για μείωση των εκπομπών, το αργότερο έως το 2010. Τοιούτοτρόπως, οι νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις θα περιλαμβάνονται στις άδειες των εταιρειών. Ομοίως, η κυβέρνηση ανέλαβε να υποβάλει πρόταση στο νορβηγικό κοινοβούλιο σχετικά με κατάργηση του φόρου εκπομπών SO₂ από τη χρήση άνθρακα και κωκ και από τα διυλιστήρια από την 1η Ιανουαρίου 2002.

Τέλος αναφέρεται ότι η συμφωνία με την PIL πρέπει να θεωρηθεί ως συμφωνία προθέσεων που δεν δεσμεύει νομικά τα μέρη. Οι νορβηγικές αρχές υποστηρίζουν επίσης ότι η συγκεκριμένη συμφωνία είναι σύμφωνη με τις κατευθυντήριες αρχές της Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ όσον αφορά την περιβαλλοντική στήριξη.

Με σκοπό την εφαρμογή της συμφωνίας προθέσεων, η PIL δημιούργησε το λεγόμενο περιβαλλοντικό ταμείο μεταποιητικών βιομηχανιών. Το ταμείο είναι οργανωμένο ως ανεξάρτητο ταμείο καταπιστεύματος. Κάθε μεμονωμένη συμμετέχουσα εταιρεία έχει υπογράψει μία συμφωνία εφαρμογής με το ταμείο. Το σημαντικότερο στοιχείο της εν λόγω συμφωνίας είναι ότι οι εταιρείες αναλαμβάνουν να καταβάλουν ένα ποσό στο ταμείο που αντιστοιχεί με τον παρόντα φόρο SO₂. Οι πόροι του ταμείου θα χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση εγκαταστάσεων καθαρισμού κατά προτεραιότητα ανάλογα με το κόστος, μέχρις ότου επιτευχθεί ο στόχος της συμφωνίας προθέσεων.

Βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση, ο ακόλουθος πίνακας παρέχει επισκόπηση των εσόδων και των απολεσθέντων φορολογικών εσόδων ⁽³⁾ βάσει του φόρου SO₂.

Πίνακας 4: Φορολογικά έσοδα και απολεσθέντα φορολογικά έσοδα σε εκατομμύρια NOK

	1999	2000	2001	2002
Έσοδα	344	117	140	98
Απολεσθέντα φορολογικά έσοδα	540	525	540	600

⁽¹⁾ Οι τομείς που απαριθμούνται στο παράρτημα είναι: διυλιστήρια πετρελαίου, χημικά/κεραμικά υλικά, τσιμέντο, σιδηροκράματα και αλουμίνιο.

⁽²⁾ «Βέλτιστη διαθέσιμη τεχνική».

⁽³⁾ Για επεξήγηση της έννοιας των «απολεσθέντων φορολογικών εσόδων», βλέπε ανωτέρω.

Η νορβηγική κυβέρνηση παρείχε επίσης στοιχεία για τις εκπομπές SO₂ που προκλήθηκαν από τη χρήση άνθρακα και κωκ και τα διυλιστήρια πετρελαίου, καθώς και εκτιμήσεις όσον αφορά το κόστος λόγω του φόρου SO₂.

II. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Πεδίο εφαρμογής της παρούσας απόφασης

Η Αρχή επισημαίνει ότι η παρούσα απόφαση περιορίζεται στην εκτίμηση του κατά πόσον η νορβηγική κυβέρνηση τηρούσε τις υποχρεώσεις που υπέχει από τα ενδεδειγμένα μέτρα που πρότεινε η Αρχή και αποδέχθηκε η νορβηγική κυβέρνηση. Συνεπώς, η παρούσα έρευνα αφορά αποκλειστικά την εξέταση του συμβιβασμού με τις διατάξεις του άρθρου 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συμφωνίας ΕΟΧ σε συνδυασμό με τις νέες περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές των καθεστώτων ενίσχυσης που καλύπτουν την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2002.

Η παρούσα έρευνα καλύπτει αποκλειστικά μέτρα ενισχύσεων υπό μορφή απαλλαγών από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας, παρεκκλίσεων από το φόρο CO₂ καθώς και μέσω της μερικής κατάργησης του φόρου SO₂. Όσον αφορά άλλα μέτρα που κοινοποιήθηκαν από τη νορβηγική κυβέρνηση με επιστολή με ημερομηνία 31 Ιανουαρίου 2002, η Αρχή επιφυλάσσεται του δικαιώματος να εκτιμήσει αυτά τα μέτρα σε μεταγενέστερο στάδιο.

Κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ

Η νορβηγική κυβέρνηση, σε επιστολή με ημερομηνία 15 Μαΐου 2002, ισχυρίζεται ότι, αντίθετα προς τις απόψεις που εκφράζονται στην επιστολή με ημερομηνία 31 Ιανουαρίου 2002, ορισμένα από τα εν λόγω μέτρα μπορούν να θεωρηθούν ως ευρισκόμενα εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ. Η Αρχή κλήθηκε να επανεξετάσει τα μέτρα αυτά με βάση την ερμηνεία της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης όσον αφορά τους περιβαλλοντικούς φόρους που έδωσε η νορβηγική κυβέρνηση.

Η νορβηγική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι από την πρακτική της Επιτροπής⁽¹⁾ και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου⁽²⁾ προκύπτει ότι είναι στη διακριτική ευχέρεια του κράτους του ΕΟΧ να αποφασίσει ποια προϊόντα υπόκεινται σε φόρο και ποια συγκεκριμένη χρήση ορισμένων προϊόντων πρέπει να υπόκειται σε φόρο. Η νορβηγική κυβέρνηση εκφράζει την άποψη ότι μέτρα που περιορίζονται σε συγκεκριμένο παράγοντα εισροής ή συγκεκριμένη χρήση ορισμένων προϊόντων, η συγκεκριμένη συμπεριφορά, είναι γενικού χαρακτήρα. Τέτοιου είδους μέτρα δεν παρέχουν ευνοϊκή μεταχείριση σε ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής. Όσον αφορά πιθανή αιτιολόγηση των μέτρων, υπό το πρίσμα των στόχων που επιδιώκουν τα εν λόγω μέτρα, η νορβηγική κυβέρνηση παραπέμπει στη νομολογία και την πρόταση της Επιτροπής για οδηγία του Συμβουλίου σχετικά με αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου για τη φορολογία ενεργειακών προϊόντων, που απεικονίζουν τις περιστάσεις υπό τις οποίες η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση θεωρήθηκε στην ουσία ως αιτιολογημένη από τη φύση και το γενικό καθεστώς του υπό εξέταση φορολογικού συστήματος⁽³⁾.

⁽¹⁾ Από την άποψη αυτή, η νορβηγική κυβέρνηση παραπέμπει, ιδίως, στην απόφαση της Επιτροπής, της 3ης Απριλίου 2002, όσον αφορά την απαλλαγή διπλής χρήσης από το φόρο για τις κλιματικές μεταβολές στο Ηνωμένο Βασίλειο (κρατική ενίσχυση C 18/2001 και C 19/2001) καθώς και στην απόφαση της Επιτροπής όσον αφορά τη μεταρρύθμιση στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας στη Δανία (κρατική ενίσχυση 416/99).

⁽²⁾ Από την άποψη αυτή, η νορβηγική κυβέρνηση παραπέμπει στις ακόλουθες υποθέσεις: απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, υπόθεση 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής [1974] Συλλογή 709, απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 2ας Φεβρουαρίου 1988, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 67, 68 και 70/85, van der Kooy κατά Επιτροπής [1988] Συλλογή 219, απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 17ης Ιουνίου 1999, υπόθεση C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Maribel bis/ter) [1999] Συλλογή I-3671 και απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2001, υπόθεση C-143/99, Adria Wien Pipeline.

⁽³⁾ Εκτός από την προαναφερόμενη νομολογία, η νορβηγική κυβέρνηση αναφέρει την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 22ας Νοεμβρίου 2001, υπόθεση C-53/00, Ferring.

Δυνάμει του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη της ΕΚ, τα κράτη μέλη της ΕΖΕΣ ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, είναι ασυμβίβαστες με τη λειτουργία της παρούσας συμφωνίας κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συναλλαγές».

Οι κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ καλύπτουν «... μέτρα που, υπό διάφορους μορφές, μετριάζουν τις επιβαρύνσεις που συνήθως περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό μιας επιχείρησης και που, χωρίς συνεπώς να συνιστούν επιδοτήσεις υπό την αυστηρή έννοια του όρου, είναι παρεμφερούς χαρακτήρα και έχουν τις ίδιες επιπτώσεις ...»⁽¹⁾.

Συνεπώς, ένα σύστημα βάσει του οποίου οι δημόσιες αρχές χορηγούν σε ορισμένες επιχειρήσεις φορολογικές απαλλαγές πράγμα που συνεπάγεται ελάφρυνση μέρους του κόστους και τους παρέχει οικονομικά οφέλη που βελτιώνουν την ανταγωνιστική θέση τους συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, εφόσον η ενίσχυση δύναται να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συναλλαγές και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.

Η θέσπιση περιβαλλοντικών φόρων δεν εξετάζεται καθαυτή από το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ, στο βαθμό που υπάρχουν γενικά μέτρα που δεν παρέχουν ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένων εταιρειών ή βιομηχανικών τομέων⁽²⁾. Απαλλαγές από ένα γενικό φόρο εμπίπτουν, ωστόσο, στο πεδίο εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης, εφόσον είναι στοχοθετημένες σε ορισμένες εταιρείες ή βιομηχανικούς τομείς, και χωρίς αυτές οι απαλλαγές να αιτιολογούνται από τη φύση ή το γενικό καθεστώς του εν λόγω φορολογικού συστήματος⁽³⁾.

Ως πρώτο βήμα, και κατά την εκτίμηση του κατά πόσον ένα μέτρο είναι στοχοθετημένο σε ορισμένες εταιρείες ή βιομηχανικούς τομείς, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι νομικές διατάξεις που διέπουν το φορολογικό μέτρο όσο και οι επιπτώσεις του⁽⁴⁾. Συνεπώς, ένα μέτρο δύναται να είναι επιλεκτικό εάν οι νομικές διατάξεις περιορίζουν σαφώς τα φορολογικά οφέλη σε ορισμένους βιομηχανικούς τομείς. Ελλείψει σαφών διατάξεων, το μέτρο δύναται να παραμένει επιλεκτικό εάν η εφαρμογή ορισμένων κριτηρίων που αναφέρονται στις φορολογικές διατάξεις ή ο ορισμός του πεδίου εφαρμογής των εν λόγω φορολογικών μέτρων οδηγεί απλώς σε ορισμένους, σαφώς ευπροσδιόριστους, βιομηχανικούς τομείς που επωφελούνται στην πραγματικότητα από ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση.

Η εκτίμηση του κατά πόσον ορισμένα μέτρα συνιστούν απαλλαγές ή παρεκκλίσεις από ένα γενικό κανόνα/κοινό σύστημα έχει, ως σημείο εκκίνησης, τη δομή δεδομένου φορολογικού μέτρου: βάσει των νομικών διατάξεων που διέπουν τα εν λόγω φορολογικά μέτρα, πρέπει να καθοριστεί κατά πόσον υπάρχουν γενικοί κανόνες βάσει των οποίων χορηγούνται οι απαλλαγές⁽⁵⁾. Ωστόσο, πρέπει να τονιστεί ότι η ονομασία των εν λόγω μέτρων δεν είναι αποφασιστική⁽⁶⁾. Για το χαρακτηρισμό ως παρέκκλιση δεν είναι καθοριστικό το κατά πόσον ένα ειδικό μέτρο έχει σχεδιαστεί ως απαλλαγή ή ως περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του μέτρου. Αυτό που πρέπει να εκτιμηθεί είναι κατά πόσον το υπό εξέταση μέτρο συνιστά παρέκκλιση, δυνάμει της πραγματικής φύσης του, από το γενικό σύστημα εντός του οποίου τίθεται⁽⁷⁾. Η εκτίμηση πρέπει να βασίζεται στους στόχους που επιδιώκουν τα υπό εξέταση μέτρα.

⁽¹⁾ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 17ης Ιουνίου 1999, υπόθεση C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής, (Maribel bis/ter) [1999] Συλλογή I-3671, παράγραφος 23.

⁽²⁾ Βλέπε το σημείο 17B.3.1. παράγραφος 1 του κεφαλαίου 17B των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σε μέτρα για την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων.

⁽³⁾ Βλέπε το σημείο 17B.3.1. παράγραφος 4 του κεφαλαίου 17B των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις. Βλέπε επίσης την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, υπόθεση 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, [1974] Συλλογή 709, παράγραφος 15.

⁽⁴⁾ Από την άποψη αυτή, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ «... δεν προβαίνει σε διάκριση μεταξύ μέτρων κρατικής παρέμβασης με αναφορά στις αιτίες ή τους στόχους τους, αλλά τα ορίζει σε σχέση με τις επιπτώσεις τους», «Maribel bis/ter», παράγραφος 25. Βλέπε επίσης απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, υπόθεση C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής [1996] Συλλογή I-723, παράγραφος 79.

⁽⁵⁾ Βλέπε το σημείο 17B.3.1. παράγραφος 4 του κεφαλαίου 17B των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις.

⁽⁶⁾ Βλέπε τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo Colomer της 17ης Σεπτεμβρίου 1998, υπόθεση C-6/97, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής [1999] Συλλογή I-2981, παράγραφος 27 υποσημείωση 17: «Αυτό που έχει σημασία δεν είναι η τυπική ονομασία του μέτρου (απαλλαγή, μείωση, πριμοδότηση, έκπτωση, ελάφρυνση κ.λπ.) αλλά η φύση του ως φορολογικής διάταξης που δημιουργεί μια εξαιρετική κατάσταση υπέρ ενός ή περισσότερων φορολογητέων προσώπων».

⁽⁷⁾ Βλέπε τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα Darmon της 17ης Μαρτίου 1992, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-72 και 73/91 [1993] Συλλογή I-887, παράγραφος 50.

Η Αρχή υπενθυμίζει ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε στην υπόθεση *Adria Wien* ότι, κατά την εκτίμηση του κατά πόσον εφαρμόζονται οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, «το μόνο ζήτημα που πρέπει να αποσαφηνιστεί είναι κατά πόσον, βάσει συγκεκριμένου προβλεπόμενου από το νόμο καθεστώτος, ένα κρατικό μέτρο ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις που βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική και πραγματική κατάσταση υπό το πρίσμα του στόχου που επιδιώκει το εν λόγω μέτρο»⁽¹⁾.

Ως δεύτερο βήμα, πρέπει να εξακριβωθεί κατά πόσον υπάρχει αιτιολόγηση για τη συγκεκριμένη απαλλαγή βάσει της φύσης ή του γενικού καθεστώτος αυτού του συστήματος⁽²⁾. Κατά την εκτίμηση πιθανής αιτιολόγησης όσον αφορά περιβαλλοντικά φορολογικά μέτρα, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στις πτυχές της περιβαλλοντικής πολιτικής στις οποίες βασίζεται η υπό εξέταση εθνική νομοθεσία και πρέπει να εξετάζεται κατά πόσο, λαμβανομένων υπόψη αυτών των πτυχών, αιτιολογείται μία διαφορετική μεταχείριση των οικονομικών παραγόντων ή κατά πόσον επιχειρήσεις/τομείς που επωφελούνται από τα φορολογικά πλεονεκτήματα συμβάλλουν επίσης στις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις τις οποίες ο εν λόγω φόρος αποσκοπεί να αμβλύνει⁽³⁾.

Τέλος, η Αρχή επισημαίνει ότι, κατ' αρχήν, το ενδιαφερόμενο κράτος της ΕΖΕΣ οφείλει να σχεδιάσει τα περιβαλλοντικά φορολογικά συστήματα που θεωρεί ενδεδειγμένα. Το στοιχείο αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία του κράτους της ΕΖΕΣ να αποφασίσει ποια προϊόντα και δραστηριότητες πρέπει να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής ενός ειδικού περιβαλλοντικού φορολογικού συστήματος. Ωστόσο, ασκώντας την ελευθερία του όσον αφορά τον καθορισμό του εθνικού συστήματος περιβαλλοντικών φόρων, το συγκεκριμένο κράτος της ΕΖΕΣ πρέπει να εξασφαλίσει ότι, προκειμένου να μην υπάρχει αντίθεση με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις του ΕΟΧ, μέτρα που ωφελούν ορισμένους βιομηχανικούς τομείς είναι σύμφωνα με τους περιβαλλοντικούς στόχους στους οποίους βασίζονται τα εν λόγω φορολογικά μέτρα. Η ενδιαφερόμενη κυβέρνηση οφείλει να προσκομίσει στοιχεία που θα επιτρέψουν στην Αρχή να ελέγξει κατά πόσον τα ληφθέντα ευνοϊκά φορολογικά μέτρα μπορούν να θεωρηθούν ως εφαρμογή των στόχων που ενυπάρχουν στο εν λόγω φορολογικό σύστημα.

Στο πλαίσιο αυτό η Αρχή προέβη σε εκτίμηση των διάφορων φορολογικών μέτρων.

Φόρος ηλεκτρικής ενέργειας

Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, από την 1η Ιανουαρίου 2001, το εν λόγω προτιμησιακό φορολογικό μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί απαλλαγή από το σύστημα φορολογίας της ηλεκτρικής ενέργειας για συγκεκριμένο τομέα της οικονομίας (μεταποίηση και εξορυκτικός τομέας), σε αντίθεση π.χ. με τον τομέα των υπηρεσιών. Ο φόρος πρέπει να θεωρηθεί ως φόρος του οποίου το πεδίο εφαρμογής περιορίζεται στην κάλυψη της συνολικής χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας εκτός της ηλεκτρικής ενέργειας που χρησιμοποιείται για την παραγωγή.

Η νορβηγική κυβέρνηση εξέφρασε την άποψη ότι η διάκριση που εξαρτάται από τη συγκεκριμένη χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας σε αντίθεση με τη διάκριση σύμφωνα με συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά ενίσχυση.

Βάσει των σχετικών κανόνων, όπως θεσπίζονται στον κανονισμό για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης (κεφάλαιο 3) που περιγράφεται ανωτέρω, η Αρχή εκφράζει την άποψη ότι το σύστημα που δέπει το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας είναι σήμερα σχεδιασμένο κατά τρόπο που ο γενικός κανόνας είναι ότι το σύνολο της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας υπόκειται σε φορολογία. Το επιχείρημα της νορβηγικής κυβέρνησης ότι ο γενικός κανόνας στον οποίο βασίζεται το ισχύον σύστημα φορολογίας της ηλεκτρικής ενέργειας είναι ότι μόνον η ηλεκτρική ενέργεια που χρησιμοποιείται για σκοπούς εκτός των διαδικασιών παραγωγής υπόκειται σε φορολογία δεν φαίνεται να υποστηρίζεται από τους προαναφερόμενους σχετικούς κανόνες. Οι κανόνες αυτοί ορίζουν σαφώς ότι ορισμένες βιομηχανίες, που καθορίζονται με αναφορά στην κατάταξή τους από την κεντρική στατιστική υπηρεσία της Νορβηγίας, απαλλάσσονται από το φόρο. Αυτός ο ορισμός του πεδίου απαλλαγής οδηγεί σε ορισμένους βιομηχανικούς τομείς που δεν επωφελούνται από την απαλλαγή καιτοι μπορεί να μην αποκλείεται ότι και εντός αυτών των τομέων η ηλεκτρική ενέργεια χρησιμοποιείται για διαδικασίες παραγωγής.

Από τη σχετική νομολογία προκύπτει σαφώς ότι οι απαλλαγές που ορίζονται με αναφορά σε συγκεκριμένους τομείς πρέπει να θεωρούνται ως επιλεκτικά μέτρα που δεν μπορούν, κατ' αρχήν, να αιτιολογούνται από τη φύση ή τη λογική του εν λόγω φορολογικού συστήματος⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 8ης Νοεμβρίου 2001, υπόθεση C-143/99, *Adria Wien Pipeline* [2001] Συλλογή I-8365, παράγραφος 41.

⁽²⁾ Απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1974, *Ιταλία κατά Επιτροπής*, υπόθεση 173/73 [1974] Συλλογή 709, παράγραφος 15.

⁽³⁾ Βλέπε την απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Νοεμβρίου 2001, υπόθεση C-53/00, *Ferring SA κατά Agencecentrale des organismesdesécurité sociale (ACOSS)* [2001] Συλλογή I-9067, παράγραφοι 17 έως 22.

⁽⁴⁾ Στην απόφαση *Adria Wien*, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι «... οποιαδήποτε αιτιολόγηση για τη χορήγηση πλεονεκτημάτων σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα συνίσταται κυρίως στην παραγωγή δεν πρέπει να αναζητείται στη φύση ή στο γενικό καθεστώς του συστήματος φορολογίας ...», παράγραφος 49. Επιπλέον, στην υπόθεση *Maribel*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι «ο περιορισμός των αυξημένων μειώσεων σε ορισμένους τομείς κατέστησε αυτά τα μέτρα μείωσης επιλεκτικά, έτσι ώστε πληρούσαν τον όρο των ειδικών χαρακτηριστικών ...», παράγραφοι 28 έως 31.

Επιπλέον, η Αρχή δεν είναι πεπεισμένη ότι οι απαλλαγές απεικονίζουν την επιλογή της νορβηγικής κυβέρνησης να επιβάλει φόρο μόνο σε ορισμένες κατηγορίες κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Όπως αναφέρει η ίδια η νορβηγική κυβέρνηση (βλέπε την επιστολή με ημερομηνία 31 Ιανουαρίου 2002), οι απαλλαγές για διάφορους βιομηχανικούς κλάδους εισήχθησαν προκειμένου να αντισταθμιστούν απώλειες ανταγωνιστικότητας. Η Αρχή σημειώνει επίσης ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν έχει εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο ο περιορισμός της απαλλαγής βάσει του οποίου η ηλεκτρική ενέργεια που χρησιμοποιείται σε κτίρια διοίκησης υπόκειται στο φόρο διασφαλίζει πράγματι ότι μόνον η ηλεκτρική ενέργεια που χρησιμοποιείται για διαδικασίες παραγωγής επωφελείται από τη φορολογική απαλλαγή. Από την άποψη αυτή, η Αρχή σημειώνει ειδικότερα ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν έχει δώσει κανέναν ορισμό του τι θεωρεί ως διαδικασίες παραγωγής και τι ως διοικητικούς σκοπούς. Επιπλέον, η Αρχή έχει αμφιβολίες κατά πόσον θα ήταν σύμφωνο με τους στόχους που επιδιώκει κατ' ουσία ο φόρος ηλεκτρικής ενέργειας, συγκεκριμένα τη μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, την εξαίρεση της χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας για ορισμένους σκοπούς όπως η χρήση ηλεκτρικής ενέργειας για διαδικασίες παραγωγής σε αντίθεση με άλλες χρήσεις.

Τέλος, είναι σαφές από τη νομολογία ότι η διαφοροποιημένη σε περιφερειακή βάση εφαρμογή φορολογικών μέτρων συνιστά επιλεκτικό μέτρο που εξετάζεται από το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ ⁽¹⁾.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων, και βάσει των στοιχείων που έχει στη διάθεσή της η Αρχή, η τελευταία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι απαλλαγές από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους και περιοχές, που καθορίζονται στην παράγραφο 3.12.4 του κεφαλαίου 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, θα μπορούσαν να συνιστούν επιλεκτικό μέτρο πράγμα που φαίνεται να παρεκκλίνει από το γενικό σύστημα φορολογίας της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας.

Οι παρεκκλίσεις αυτές συνεπάγονται οικονομικό όφελος για τις επιχειρήσεις που καλύπτονται από τις απαλλαγές, εφόσον οι εταιρείες ελαφρύνονται από επιβαρύνσεις που καλύπτονται συνήθως από τους προϋπολογισμούς τους. Το πλεονέκτημα αυτό χορηγείται μέσω κρατικών πόρων ενώ το κράτος υφίσταται απώλεια κρατικών εσόδων. Βάσει των στοιχείων που προσκόμισαν οι νορβηγικές αρχές, η απώλεια φορολογικών εσόδων λόγω των τομεακών και περιφερειακών απαλλαγών για το 2002 εκτιμήθηκε σε 4 605 εκατομμύρια και 160 εκατομμύρια ΝΟΚ, αντιστοίχως ⁽²⁾. Οι δικαιούχοι εταιρείες ασκούν οικονομική δραστηριότητα σε αγορές στις οποίες υπάρχουν ή θα μπορούσαν να υπάρχουν συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών ή στις οποίες θα επιθυμούσαν να εγκατασταθούν εταιρείες από άλλες χώρες του ΕΟΧ. Ως εκ τούτου, οι απαλλαγές νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και μπορούν να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών.

Συνεπώς, οι παρεκκλίσεις από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους και περιοχές μπορούν να θεωρηθούν ότι συνιστούν ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Φόρος CO₂

Παρέκλιση για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες ή αναπαραγωγικά μέσα

Η νορβηγική κυβέρνηση εξέφρασε την άποψη ότι οι παρεκκλίσεις από το φόρο CO₂ για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες και για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως αναπαραγωγικά μέσα μπορεί να εμπίπτουν εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Η νορβηγική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι αμφότερες οι παρεκκλίσεις καθορίστηκαν από συγκεκριμένη χρήση των εν λόγω προϊόντων και όχι ως απαλλαγή/μείωση για ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής. Η παρέκλιση αυτή ήταν ανοικτή για όλες τις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν άνθρακα και κωκ για το σκοπό αυτό. Σε μια τέτοια κατάσταση, η νορβηγική κυβέρνηση εξέφρασε την άποψη ότι η φορολογική απαλλαγή για ορισμένες χρήσεις των προϊόντων θα μπορούσε να θεωρηθεί ως επιλεκτική σε περίπτωση που ορισμένες επιχειρήσεις δεν επωφελούνταν από τη φορολογική απαλλαγή ακόμα και αν χρησιμοποιούσαν επίσης τα προϊόντα για τους σκοπούς που περιγράφονται στη ρήτρα απαλλαγής.

Εναλλακτικά, η νορβηγική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι τουλάχιστον η παρέκλιση για τη χρήση άνθρακα και κωκ ως πρώτων υλών μπορεί να αιτιολογηθεί από την ακολουθούμενη βασική αρχή.

⁽¹⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ της 20ής Ιουλίου 1999 όσον αφορά το διαφοροποιημένο σε περιφερειακή βάση φόρο κοινωνικής ασφάλισης που ισχύει στη Νορβηγία, υπόθεση E-6/98, κυβέρνηση της Νορβηγίας κατά Εποπτεύουσας Αρχής της ΕΖΕΣ [1999] Έκθεση του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ, σ. 74.

⁽²⁾ Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, τα στοιχεία αυτά προέρχονται από το Budsjetttinnstilling S. αριθμός 1 (2001-2002).

Η νορβηγική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο στόχος του φόρου CO₂ ήταν η μείωση των εκπομπών CO₂. Ο φόρος επιβλήθηκε σε προϊόντα ορυκτελαίου που χρησιμοποιούνται για ενεργειακούς σκοπούς. Στο βαθμό που ορισμένες χρήσεις προϊόντων ορυκτελαίου εξαιρουμένων των χρήσεων για ενεργειακούς σκοπούς δεν οδηγούν σε εκπομπές CO₂, οι απαλλαγές/επιστροφές μπορούν να θεωρηθούν ως αιτιολογημένες από τη λογική του εν λόγω μέτρου.

Από την άποψη αυτή, η νορβηγική κυβέρνηση αναφέρει ότι η μεταποίηση άνθρακα και κωκ στο τελικό προϊόν προκαλεί αμελητέες ή και καθόλου εκπομπές CO₂. Αυτό οφείλεται σαφώς είτε στη χαμηλή θερμοκρασία (4 500 °C) είτε στην έλλειψη οξυγόνου στη συγκεκριμένη διεργασία. Δεδομένου ότι σκοπός του φόρου είναι να στοχοθετηθούν οι εκπομπές CO₂, η παρέκκλιση για τη χρήση άνθρακα και κωκ ως πρώτων υλών αιτιολογείται, κατά την άποψη της νορβηγικής κυβέρνησης, από το βασικό επιδιωκόμενο στόχο.

Κατά την άποψη της νορβηγικής κυβέρνησης, ο βασικός στόχος για την επιβολή φόρου στη χρήση άνθρακα και κωκ ήταν εν μέρει η μείωση της χρήσης αυτών των προϊόντων για ενεργειακούς σκοπούς, και εν μέρει η αποφυγή του κινδύνου μετατροπής από τη χρήση ορυκτελαίων, που ήδη υπόκειται σε φόρο, στη χρήση των μη υποκειμένων σε φόρο άνθρακα και κωκ. Λαμβάνοντας υπόψη αυτούς τους στόχους, η νορβηγική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η παρέκκλιση για τη χρήση άνθρακα και κωκ ως πρώτων υλών και αναπαραγωγικών μέσων, που δεν χρησιμοποιούνται για ενεργειακούς σκοπούς, θα μπορούσε να θεωρηθεί αιτιολογημένη. Επιπλέον, η νορβηγική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι καθώς δεν γνωρίζει άλλα εναλλακτικά προϊόντα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη συγκεκριμένη διαδικασία, αμφότερες οι παρεκκλίσεις μπορεί να θεωρηθούν αιτιολογημένες επίσης για τους ίδιους λόγους.

Η Αρχή παρατηρεί ότι η δυνατότητα επιστροφής για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες καθώς και η απαλλαγή για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως αναπαραγωγικά μέσα δεν καθορίζονται σε σχέση με ένα συγκεκριμένο βιομηχανικό τομέα. Ωστόσο, φαίνεται ότι ο άνθρακας και το κωκ χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για ειδικούς σκοπούς συγκεκριμένων βιομηχανικών κλάδων. Συνεπώς, οι απαλλαγές που περιορίζονται σε αυτούς τους σκοπούς ωφελούν κατ' ανάγκη μόνο αυτές τις βιομηχανίες. Επιπλέον, η Αρχή παρατηρεί ότι η νορβηγική κυβέρνηση φαίνεται να θεωρεί αυτές τις απαλλαγές ως στοχοθετημένες σε ειδικούς βιομηχανικούς κλάδους, συγκεκριμένα στην παραγωγή καρβιδίων, σιδηροκραμάτων και πρωτογενούς αλουμινίου και μαγνησίου και αναφέρει ότι οι βιομηχανίες αυτές δεν θα ήταν βιώσιμες χωρίς την απαλλαγή (!).

Η Αρχή δεν αποκλείει στο παρόν στάδιο ότι ορισμένες απαλλαγές/μειώσεις μπορούν να θεωρηθούν ως αιτιολογημένες σε περιπτώσεις που αποδεικνύεται ότι ορισμένες χρήσεις του εν λόγω φορολογητέου προϊόντος δεν συμβάλλουν στις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις τις οποίες ο εν λόγω φόρος αποσκοπεί να αμβλύνει.

Η Αρχή σημειώνει, ωστόσο, ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν προσκόμισε επαληθεύσιμα στοιχεία σχετικά με τις εκπομπές CO₂ από τη χρήση άνθρακα και κωκ ως πρώτων υλών στους διάφορους βιομηχανικούς κλάδους που καλύπτονται από την απαλλαγή. Επιπλέον, η νορβηγική κυβέρνηση δεν εξήγησε τον τρόπο με τον οποίο ο μηχανισμός επιστροφής που θεσπίζεται βάσει της παραγράφου 3.6.3 σημείο 1 του κεφαλαίου 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης εφαρμόζεται στην πράξη. Συνεπώς, η Αρχή δεν ήταν σε θέση να διαπιστώσει κατά πόσον η απαλλαγή εφαρμόζεται με τρόπο που θα την περιορίζε σε διεργασίες που δεν προκαλούν εκπομπές CO₂.

Όσον αφορά τις απαλλαγές από το φόρο CO₂ για άνθρακα και κωκ που χρησιμοποιούνται ως αναπαραγωγικά μέσα (βλέπε την παράγραφο 3.6.4 του κεφαλαίου 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης), η Αρχή σημειώνει ότι, σύμφωνα με τις επεξηγηματικές σημειώσεις που εξέδωσε η διεύθυνση τελωνείων και ειδικών φόρων κατανάλωσης, η χρήση άνθρακα και κωκ ως απαραίτητων μερών της χημικής διεργασίας συνεπάγεται εκπομπές CO₂ σε παρεμφερές επίπεδο συγκριτικά προς εκπομπές από τη χρήση άνθρακα και κωκ για ενεργειακούς σκοπούς. Συνεπώς, η απαλλαγή φαίνεται να είναι σε αντίφαση με τους στόχους του φόρου CO₂, συγκεκριμένα την επιβολή φόρου σε προϊόντα που προκαλούν εκπομπές CO₂. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, ο λόγος για την απαλλαγή ήταν ότι δεν υπήρχαν εναλλακτικές ύλες για τέτοιες διεργασίες εκτός του άνθρακα και του κωκ.

Από την άποψη αυτή, η Αρχή σημειώνει ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν προσκόμισε περαιτέρω στοιχεία που θα επέτρεπαν στην Αρχή να ελέγξει κατά πόσον οι συγκεκριμένοι βιομηχανικοί κλάδοι που επωφελούνται από την απαλλαγή βρίσκονται σήμερα σε μία κατάσταση όπου θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι δεν υπήρχαν εναλλακτικές ύλες για τις εν λόγω βιομηχανικές διεργασίες. Επιπλέον, η νορβηγική κυβέρνηση δεν εξήγησε τους λόγους για τους οποίους έπρεπε να μην επιβληθούν, υπό τις περιστάσεις αυτές, οι φόροι CO₂.

Από τις περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές προκύπτει ότι τα μέτρα ενίσχυσης σε σχέση με περιβαλλοντικούς φόρους πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις βασικές αρχές των στόχων περιβαλλοντικής πολιτικής κατά την εκτίμηση του συμβιβασμού με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων του ΕΟΧ. Η βασική αρχή που αναφέρεται στις κατευθυντήριες αρχές είναι η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Ομοίως, και σύμφωνα με το άρθρο 19 των κατευθυντήριων γραμμών, «... οι ενισχύσεις δεν πρέπει πλέον να χρησιμοποιούνται για να αναπληρώνουν την εσωτερική τους δαπάνων. Προκειμένου οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις να λαμβάνονται υπόψη μακροπρόθεσμα, οι τιμές πρέπει να αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια τις δαπάνες και οι δαπάνες για την προστασία του περιβάλλοντος πρέπει να είναι πλήρως εσωτερικευμένες».

(¹) Η Αρχή λαμβάνει επίσης υπόψη το έγγραφο της νορβηγικής κυβέρνησης για την πολιτική για τις κλιματικές μεταβολές, όπου στον πίνακα 2 αναφέρονται «τομείς απαλλασσόμενοι φόρου: ... άνθρακας και κωκ για σκοπούς μεταποίησης (βιομηχανία σιδηροκράματος, καρβιδίου και αλουμινίου)» (υπογράμμιση στο παρόν έγγραφο).

Υπό το πρίσμα των προαναφερόμενων εκτιμήσεων, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον η επιστροφή του φόρου CO₂ για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες και η απαλλαγή για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως αναπαραγωγικά μέσα μπορούν να αιτιολογούνται στην ουσία από τη φύση και τη λογική του φορολογικού συστήματος. Επιπλέον, η Αρχή σημειώνει ότι η νορβηγική κυβέρνηση ανέφερε σε επιστολή με ημερομηνία 31 Ιανουαρίου 2002, ότι οι βιομηχανικοί κλάδοι που επωφελούνται από τις απαλλαγές ήταν κλάδοι έντασης ενέργειας που ήταν εκτεθειμένοι στο διεθνή ανταγωνισμό και δεν θα ήταν βιώσιμοι χωρίς τις απαλλαγές. Αυτό φαίνεται να δείχνει ότι ο βασικός λόγος για τις απαλλαγές δεν είναι εγγενής του υπό εξέταση φορολογικού συστήματος.

Η απαλλαγή για τη χρήση άνθρακα και κωκ για ενεργειακούς σκοπούς στη βιομηχανία τσιμέντου και leca

Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, ο λόγος για την απαλλαγή της χρήσης άνθρακα και κωκ για ενεργειακούς σκοπούς στη βιομηχανία τσιμέντου και leca ήταν, αφενός, ότι ευρείας κλίμακας υποκατάστατα του άνθρακα και του κωκ θα ήταν ασύμφορα, και, αφετέρου, ότι ο συγκεκριμένος κλάδος ήταν εκτεθειμένος στο διεθνή ανταγωνισμό. Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, θα μπορούσε να αποδειχθεί ότι η ποσότητα του απαιτούμενου προϊόντος ενέργειας αποφασίζεται από τη διαδικασία μεταποίησης, και ότι εναλλακτική λύση είναι μόνον η υποκατάσταση και όχι η μείωση της χρήσης κωκ. Στο μέτρο που ισχύει αυτό, η νορβηγική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, όπως φαίνεται από την απόφαση της Επιτροπής για την περίπτωση διπλής χρήσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το περιορισμένο πεδίο που έχει ένας παραγωγός να αλλάξει τον τύπο και την ποσότητα του προϊόντος ενέργειας που απαιτείται για τη διεργασία. Ωστόσο, η νορβηγική κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι η απαλλαγή για τη βιομηχανία τσιμέντου και leca πιθανόν να απαιτούσε περαιτέρω εκτίμηση. Ως εκ τούτου, η νορβηγική κυβέρνηση ενημέρωσε την Αρχή ότι η απαλλαγή αυτή θα αποτελέσει αντικείμενο λεπτομερέστερης εκτίμησης στο πλαίσιο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2003.

Η Αρχή σημειώνει ότι η απαλλαγή αυτή περιορίζεται σε συγκεκριμένο βιομηχανικό τομέα και είναι επίσης αντίθετη προς το γενικό κανόνα του συστήματος επιβολής φόρου CO₂ ότι δηλαδή όλες οι χρήσεις άνθρακα και κωκ για ενεργειακούς σκοπούς πρέπει να υπόκεινται σε φόρο. Η απαλλαγή είναι συνεπώς ένα μέτρο που αφορά συγκεκριμένο τομέα και δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να αιτιολογηθεί από τη φύση ή τη λογική του εν λόγω φορολογικού συστήματος. ⁽¹⁾ Από την άποψη αυτή, η Αρχή σημειώνει ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι μόνον η τσιμεντοβιομηχανία απαιτεί ειδική μεταχείριση υπό το πρίσμα των εικαζόμενων προβλημάτων της μη πρόσβασης σε υποκατάστατα άνθρακα και κωκ. Επιπλέον, και όπως αναφέρεται ανωτέρω ⁽²⁾, ακόμα και αν προκύψει ότι δεν υπάρχουν εναλλακτικά προϊόντα προς χρήση της τσιμεντοβιομηχανίας, αυτό δεν αιτιολογεί καθ'αυτό παρέκκλιση από τους κανόνες, στο βαθμό που μια τέτοια παρέκκλιση αντιβαίνει στους επιδιωκόμενους στόχους.

Η Αρχή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν υπέβαλε επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι εν λόγω απαλλαγές μπορούν να θεωρηθούν ως αιτιολογημένες από τη φύση και το γενικό καθεστώς του συστήματος επιβολής φόρου CO₂.

Η Αρχή γνωρίζει την απόφαση της Επιτροπής όσον αφορά την περίπτωση διπλής χρήσης στο Ηνωμένο Βασίλειο ⁽³⁾ καθώς και την πρόταση της Επιτροπής για ένα νέο πλαίσιο φορολογίας της ενέργειας στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽⁴⁾. Η Αρχή δεν αποκλείει οι εκτιμήσεις στις οποίες βασίζεται η εκτίμηση της Επιτροπής να έχουν σημασία για τις απαλλαγές από το φόρο CO₂ στον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες ή αναπαραγωγικά μέσα. Ωστόσο, η Αρχή επισημαίνει ότι οι στόχοι που επιδιώκει η πρόταση της Επιτροπής για τη φορολογία της ενέργειας, και που, σύμφωνα με την Επιτροπή, αιτιολογούσαν ορισμένες απαλλαγές από το συγκεκριμένο φόρο, μπορεί να μην είναι κατ' ανάγκη οι επιδιωκόμενοι από το νορβηγικό φορολογικό σύστημα. Ωστόσο, το ζήτημα αυτό θα εκτιμηθεί στη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας έρευνας.

⁽¹⁾ Στην απόφαση *Adria Wien*, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι «... οποιαδήποτε αιτιολόγηση για τη χορήγηση πλεονεκτημάτων σε επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα συνίσταται κυρίως στην παραγωγή δεν πρέπει να αναζητείται στη φύση ή στο γενικό καθεστώς του συστήματος φορολογίας ...», παράγραφος 49. Επιπλέον, στην υπόθεση *Maribel*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι «ο περιορισμός των αυξημένων μειώσεων σε ορισμένους τομείς κατέστησε αυτά τα μέτρα μείωσης επλεκτικά, έτσι ώστε πληρούσαν τον όρο των ειδικών χαρακτηριστικών ...», παράγραφος 28 έως 31.

⁽²⁾ Βλέπε ανωτέρω, όπου αναφέρονται οι απαιτήσεις της «εσωτερικής των δαπανών», όπως ορίζεται στο σημείο 19 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

⁽³⁾ Απόφαση της Επιτροπής της 3ης Απριλίου 2002 όσον αφορά την απαλλαγή διπλής χρήσης από το φόρο για τις κλιματικές μεταβολές στο Ηνωμένο Βασίλειο (κρατική ενίσχυση C 18/2001 και C 19/2001).

⁽⁴⁾ COM (1997) 30 τελικό, ΕΕ 1997 C 139/14.

Μειωμένος συντελεστής για τη βιομηχανία χαρτιού και πολτού

Τελικά, όσον αφορά το μειωμένο συντελεστή για τη βιομηχανία χαρτιού και πολτού, η Αρχή σημειώνει ότι αυτή η μείωση αφορά το συγκεκριμένο τομέα. Η νορβηγική κυβέρνηση δεν υπέβαλε επιχειρήματα που θα αιτιολογούσαν μια τέτοια παρέκκλιση από τη φύση ή το γενικό καθεστώς του συστήματος επιβολής φόρου CO₂.

Συμπεράσματα

Οι παρεκκλίσεις που προκύπτουν από τις παραγράφους 3.6.3 και 3.6.4 του κεφαλαίου 3 του κανονισμού για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης καθώς και ο μειωμένος συντελεστής για τη βιομηχανία χαρτιού και πολτού, συνεπάγονται οικονομικό όφελος για τις επιχειρήσεις που καλύπτονται από τις απαλλαγές. Έτσι, οι εταιρείες που χρησιμοποιούν τα ορυκτά προϊόντα με τον τρόπο που περιγράφεται ανωτέρω ελαφρύνουν τις επιβαρύνσεις που συνήθως καλύπτονταν από τους προϋπολογισμούς τους, πράγμα που παρέχει στις δικαιούχου εταιρείες πλεονέκτημα έναντι άλλων εταιρειών. Το πλεονέκτημα αυτό χορηγείται μέσω κρατικών πόρων, ενώ το κράτος υφίσταται απώλεια κρατικών εσόδων. Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση, τα απολεσθέντα φορολογικά έσοδα λόγω των απαλλαγών εκτιμήθηκαν σε 2 270 εκατομμύρια NOK. Οι δικαιούχοι εταιρείες ασκούν οικονομική δραστηριότητα στις αγορές στις οποίες υπάρχουν ή θα μπορούσαν να υπάρξουν συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών ή στις οποίες θα επιθυμούσαν να εγκατασταθούν εταιρείες από άλλες χώρες του ΕΟΧ. Ως εκ τούτου, οι απαλλαγές νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και μπορούν να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών.

Συνεπώς, και βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον οι απαλλαγές και οι μειωμένοι συντελεστές του φόρου CO₂ δεν συνιστούν ενίσχυση, όπως ισχυρίζεται η νορβηγική κυβέρνηση, κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Φόρος SO₂

Η νορβηγική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, στο μέτρο που ο φόρος για τα διυλιστήρια πετρελαίου αποτελούσε ένα νέο φόρο, ήταν επιλεκτικός καθώς εφαρμοζόταν μόνο σε διυλιστήρια πετρελαίου. Για να αποτελεί νέο φόρο, ο φόρος εκπομπής έπρεπε να έχει πηγή, εκτός των ορυκτελαίων και άνθρακα και κωκ, και κατά συνέπεια μια πηγή που δεν υπόκειται στο παρελθόν σε φόρο (π.χ. ακατέργαστο πετρέλαιο). Στο μέτρο που ισχύει αυτό, η νορβηγική κυβέρνηση εκφράζει τη γνώμη ότι η κατάργηση το 2002 του επιλεκτικού φορολογικού μέτρου δεν μπορεί να θεωρηθεί επιλεκτική υπό την έννοια ότι συνιστά ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Η νορβηγική κυβέρνηση εκφράζει την άποψη ότι η κατάργηση του φόρου στον άνθρακα και το κωκ μπορεί να εμπίπτει εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Η νορβηγική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι για να είναι ένα μέτρο επιλεκτικό έπρεπε να συνιστά απαλλαγή/μείωση από το γενικό φορολογικό καθεστώς για ένα συγκεκριμένο τομέα της οικονομίας ή μία συγκεκριμένη περιοχή. Ένα φορολογικό σύστημα που επιβάλλει φόρους π.χ. σε ορισμένα προϊόντα ή συμπεριφορές, σε αντίθεση με άλλα, δεν είναι επιλεκτικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, η κατάργηση του φόρου SO₂ στη χρήση άνθρακα και κωκ δεν μπορεί, κατά την άποψη της νορβηγικής κυβέρνησης, να θεωρηθεί ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Η Αρχή εξέτασε κατά πόσον η απόφαση περί εξαιρέσης του άνθρακα και του κωκ καθώς και των εκπομπών από διυλιστήρια πετρελαίου έχει ως αποτέλεσμα να παράσχει ευνοϊκή μεταχείριση της παραγωγής ορισμένων κλάδων ή επιχειρήσεων συγκριτικά με άλλες επιχειρήσεις που βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική και πραγματική κατάσταση υπό το πρίσμα του στόχου που επιδιώκει το εν λόγω μέτρο.

Εξαρχής, η Αρχή σημειώνει ότι η απαλλαγή του φόρου SO₂ στον άνθρακα και το κωκ περιορίζει το πεδίο του φόρου SO₂, χωρίς ωστόσο να γίνεται διάκριση μεταξύ διάφορων κατηγοριών επιχειρήσεων ή τομέων. Το πεδίο εφαρμογής του φόρου SO₂ καθορίζεται από την εξαίρεση συγκεκριμένου προϊόντος, δηλαδή της χρήσης άνθρακα και κωκ. Η κατάργηση του φόρου SO₂ στον άνθρακα και το κωκ ωφελεί, κατ' αρχήν, όλες τις επιχειρήσεις στη Νορβηγία που χρησιμοποιούν άνθρακα και κωκ. Ωστόσο υπάρχουν ενδείξεις ότι η κατάργηση είναι στοχοθετημένη σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς τομείς. Με βάση τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η Αρχή, φαίνεται ότι η διεύρυνση του πεδίου το 1999, καθώς και ο περιορισμός του πεδίου το 2002, αφορούσε γύρω στις 30 επιχειρήσεις στους ακόλουθους τομείς: διυλιστήρια πετρελαίου, παραγωγή τοιμένου και Ieca, βιομηχανιών καρβιδίου, αλουμινίου και σιδηροκράματος⁽¹⁾. Όσον αφορά την κατάργηση του φόρου SO₂ για τα διυλιστήρια πετρελαίου, η Αρχή εκφράζει την άποψη ότι ο περιορισμός του πεδίου του φόρου SO₂ αφορά συγκεκριμένο τομέα. Επιπλέον, η Αρχή παρατηρεί ότι οι κλάδοι αυτοί υπόκεινται στη συμφωνία προθέσεων που έχει συναφθεί μεταξύ της νορβηγικής κυβέρνησης και της ΡΙΛ. Λόγω της σχέσης μεταξύ της κατάργησης του φόρου και της συμφωνίας, η κατάργηση του φόρου SO₂ μπορεί να θεωρηθεί ως στοχοθετημένη στους βιομηχανικούς κλάδους που καλύπτει η συμφωνία.

⁽¹⁾ Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από το έγγραφο της κυβέρνησης για τους «πράσινους» φόρους, πρόταση της κυβέρνησης αριθ. 54 (1997-1998), κεφάλαιο 6 σημείο 6.2.5.

Ενόψει του συνολικού στόχου μείωσης των εκπομπών SO₂, φαίνεται εύλογο για κάθε φορολογικό σύστημα στοχοθετημένο στις εκπομπές SO₂ να καλύπτει το σημαντικό μέρος των εκπομπών· αφετέρου, ο περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του φορολογικού συστήματος που θα κατέληγε στη φορολογία μόνον ελάχιστου μέρους των πηγών εκπομπής SO₂ δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως σύμφωνος με τους στόχους που ορίζει η νορβηγική κυβέρνηση.

Από την άποψη αυτή, η Αρχή σημειώνει ωστόσο ότι σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Αρχή, πριν από τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του φόρου SO₂, μόνο γύρω στο 20 % των συνολικών εκπομπών SO₂ υπόκειντο στο φόρο ⁽¹⁾. Μετά τη διεύρυνση του πεδίου του φόρου, καλύπτονταν γύρω στο 80 % των εκπομπών SO₂ ⁽²⁾.

Η κατάργηση οδηγεί σε μια κατάσταση όπου στην πραγματικότητα ορισμένοι βιομηχανικοί κλάδοι που προκαλούν εκπομπές SO₂ πληρώνουν για τις εν λόγω εκπομπές υπό μορφή φόρου SO₂. Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους που επιδιώκονται με το φόρο SO₂, η Αρχή δεν αποκλείει το γεγονός ότι η κατάργηση του φόρου SO₂ οδηγεί σε διαφορετική φορολογική μεταχείριση μεταξύ βιομηχανικών κλάδων που βρίσκονται —από περιβαλλοντική άποψη— σε συγκρίσιμη κατάσταση.

Επιπλέον, χωρίς λεπτομερέστερα στοιχεία για το συγκεκριμένο θέμα, η Αρχή δεν αποκλείει η κατάργηση του φόρου για τη χρήση άνθρακα και κωκ ως καυσίμων να ωφελήσει ορισμένες επιχειρήσεις συγκριτικά με επιχειρήσεις της μεταποιητικής βιομηχανίας που χρησιμοποιούν ορυκτέλαια ως καύσιμη ύλη. Ως εκ τούτου, μπορεί να υπάρξει νόθευση του ανταγωνισμού εντός των διάφορων βιομηχανικών τομέων ανάλογα με το βαθμό που χρησιμοποιούν προϊόντα που υπόκεινται ή όχι στο φόρο ⁽³⁾.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων και βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, η Αρχή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κατάργηση του φόρου SO₂ για τον άνθρακα και το κωκ και για τα διυλιστήρια πετρελαίου συνεπάγεται οικονομικό όφελος για επιχειρήσεις σε ορισμένους τομείς και τοιουτοτρόπως είναι, ως προς τις επιπτώσεις της, συγκρίσιμη με φορολογική απαλλαγή. Η νορβηγική κυβέρνηση έχει, στην πράξη, παραιτηθεί του δικαιώματος να εισπράττει φόρους από εταιρείες σε αυτούς τους τομείς, παρέχοντάς τους τοιουτοτρόπως ένα οικονομικό πλεονέκτημα.

Συνεπώς, το πλεονέκτημα αυτό παρεχόταν μέσω της χρήσης κρατικών πόρων. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η Αρχή ⁽⁴⁾, βάσει του ισχύοντος συντελεστή φόρου SO₂ της τάξης των 3,09 NOK ανά kg, ο φόρος θα επέφερε ετήσια φορολογικά έσοδα γύρω στα 40-50 εκατομμύρια NOK. Τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση όσον αφορά τα απολεσθέντα φορολογικά έσοδα λόγω των απαλλαγών φόρου SO₂ δείχνουν ότι, από το 2001 έως το 2002, οι αναμενόμενες απώλειες φορολογικών εσόδων αντιστοιχούσαν σε μείωση κατά 60 εκατομμύρια NOK.

Οι δικαιούχοι εταιρείες ασκούν οικονομική δραστηριότητα σε αγορές στις οποίες υπάρχουν ή θα μπορούσαν να υπάρχουν συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών ή στις οποίες θα επιθυμούσαν να εγκατασταθούν εταιρείες από άλλες χώρες του ΕΟΧ. Ως εκ τούτου, οι απαλλαγές νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και μπορούν να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών.

Συνεπώς και βάσει των στοιχείων που έχει στη διάθεσή της η Αρχή, η τελευταία εκφράζει την άποψη ότι η κατάργηση του φόρου SO₂ μπορεί να θεωρηθεί ως ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Χαρακτηρισμός ως «νέας ενίσχυσης» από την 1η Ιανουαρίου 2002

Αποδεχόμενη τα ενδεδειγμένα μέτρα που πρότεινε η Αρχή (βλέπε την επιστολή της νορβηγικής κυβέρνησης με ημερομηνία 6 Ιουλίου 2001), η νορβηγική κυβέρνηση δεσμεύτηκε νομικά για την εναρμόνιση των υφιστάμενων καθεστώτων ενισχύσεων με τις απαιτήσεις των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002 ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Έγγραφο της κυβέρνησης για τους «πράσινους» φόρους, πρόταση της κυβέρνησης αριθ. 54 (1997-1998), κεφάλαιο 6 σημείο 6.2.5.

⁽²⁾ Πρόταση της κυβέρνησης αριθ. 1 (2001-2002) — ΤΕΛ, σημείο 3.11.

⁽³⁾ Φαίνεται ότι τουλάχιστον στο μέτρο που τα προϊόντα αυτά χρησιμοποιούνται ως καύσιμα θέρμανσης, μπορούν να υποκατασταθούν, βλέπε την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολογίας προϊόντων ενέργειας: «Είναι σαφές ότι όλα αυτά τα προϊόντα, στο μέτρο που χρησιμοποιούνται ως καύσιμα θέρμανσης, μπορούν να υποκατασταθούν άμεσα ή έμμεσα και συνεπώς πρέπει να εντάσσονται στο ίδιο φορολογικό πλαίσιο».

⁽⁴⁾ Ενημερωτικό δελτίο της PIL με ημερομηνία 18 Δεκεμβρίου 2001, «Η νορβηγική μεταποιητική βιομηχανία αναλαμβάνει την ευθύνη για τη μείωση των εκπομπών SO₂».

⁽⁵⁾ Από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου προκύπτει ότι τα ενδεδειγμένα μέτρα, που έχουν γίνει δεκτά από τα ενδιαφερόμενα κράτη, έχουν δεσμευτικό αποτέλεσμα. Βλέπε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, υπόθεση C-313/90, Comité International de la Rayonne et des Fibres Synthétiques και άλλοι κατά Επιτροπής [1993] Συλλογή σ. I-1125.

Η Αρχή επισημαίνει ότι, δεδομένου ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν έχει συμφωνήσει για τα ενδεδειγμένα μέτρα, είναι υποχρεωμένη να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας έναντι όλων των υφιστάμενων καθεστώτων ενίσχυσης που εφαρμόζονται στη Νορβηγία εφόσον η Αρχή έχει αμφιβολίες ως προς τη συμμόρφωση προς τις νέες περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές⁽¹⁾. Στο βαθμό που ορισμένα μέτρα θεωρήθηκαν ασυμβίβαστα με τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, η Αρχή θα πρέπει να καλέσει τη νορβηγική κυβέρνηση να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση ή άλλως να καταργηθούν τα εν λόγω μέτρα ενίσχυσεων. Το γεγονός ότι η νορβηγική κυβέρνηση αποδέχθηκε τα ενδεδειγμένα μέτρα αλλά δεν έλαβε τα απαραίτητα μέτρα συμμόρφωσης προς τις προκύπτουσες υποχρεώσεις δεν μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου η νορβηγική κυβέρνηση θα διαφεύγει των νομικών συνεπειών της αποδοχής της.

Με την αποδοχή των ενδεδειγμένων μέτρων, η νορβηγική κυβέρνηση ανέλαβε υποχρεώσεις που συνεπάγονται ότι οποιοδήποτε καθεστώς ενίσχυσης που δεν είναι σύμφωνο με τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών πρέπει να καταργηθεί από την 1η Ιανουαρίου 2002. Με την αποδοχή, η νορβηγική κυβέρνηση ανέλαβε υποχρεώσεις από τις οποίες δεν μπορεί μονομερώς να παρεκκλίνει.

Η Αρχή λαμβάνει υπόψη το αίτημα εκ μέρους της νορβηγικής κυβέρνησης σχετικά με την παραχώρηση συμπληρωματικού χρόνου για συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών υπό το πρίσμα των πορισμάτων της ομάδας εργασίας που κλήθηκε να υποβάλει προκαταρκτική έκθεση έως την 1η Ιουλίου 2002.

Η Αρχή παρατηρεί ότι δεν έχει ενημερωθεί επίσημα σχετικά με τα συμπεράσματα της προκαταρκτικής έκθεσης, ούτε η νορβηγική κυβέρνηση έχει αναφέρει ποια μέτρα προτίθεται να λάβει σύμφωνα με τα πορίσματα της έκθεσης. Η Αρχή σημειώνει ότι 14 μήνες και πλέον μετά την έναρξη ισχύος των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών εξακολουθούν να μην υπάρχουν συγκεκριμένες προτάσεις από τη νορβηγική κυβέρνηση σχετικά με τον τρόπο τροποποίησης των υφιστάμενων καθεστώτων ενίσχυσης έτσι ώστε να είναι σύμφωνα με τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών. Χωρίς τις εν λόγω συγκεκριμένες προτάσεις ή δεσμεύσεις, είναι αδύνατο για την Αρχή να εξακριβώσει κατά πόσον τα υφιστάμενα καθεστώτα ενίσχυσεων είναι πράγματι σύμφωνα με τις νέες περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές, αν και σε μεταγενέστερη ημερομηνία από την αρχικά προβλεπόμενη.

Η νορβηγική κυβέρνηση δεν έχει προσκομίσει στοιχεία που θα αποδείκνυαν ότι η υιοθέτηση των ενδεδειγμένων μέτρων που απαιτούνται για τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών χρειάζεται μεγαλύτερο από τον προβλεπόμενο χρόνο βάσει των ενδεδειγμένων μέτρων. Επιπλέον, η νορβηγική κυβέρνηση δεν ισχυρίζεται ότι δεν θα ήταν δυνατή η λήψη μέτρων που θα επέτρεπαν την κατάργηση πιθανής μη συμβίβαστης ενίσχυσης με αναδρομική ισχύ, δηλαδή από την 1η Ιανουαρίου 2002.

Υπό το πρίσμα των προαναφερόμενων εκτιμήσεων, η Αρχή εκφράζει την άποψη ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν υπέβαλε επιχειρήματα που να αιτιολογούν παράταση της προθεσμίας συμμόρφωσης.

Συνεπώς, η Αρχή εκφράζει την αρχική άποψη ότι οποιοδήποτε καθεστώς ενίσχυσης εφαρμόζεται μετά την 1η Ιανουαρίου 2002, και το οποίο θεωρείται ασυμβίβαστο προς τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, πρέπει να θεωρείται ως νέα ενίσχυση⁽²⁾.

Η Αρχή υπενθυμίζει στη νορβηγική κυβέρνηση ότι, σύμφωνα με το σημείο 6.2.3 του κεφαλαίου 6 των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις, οι παράνομες ενισχύσεις μπορούν να επιστρέφονται από τους δικαιούχους εφόσον η Αρχή διαπιστώσει ότι το καθεστώς αποζημίωσης είναι ασυμβίβαστο με τη συμφωνία για τον ΕΟΧ.

Συμβιβασίμο των μέτρων ενίσχυσης

Εκτίμηση του μέτρου ενίσχυσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συμφωνίας για τον ΕΟΧ σε συνδυασμό με το κεφάλαιο 15 των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος

Δυνάμει του σημείου 42 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, «κατά τη θέσπιση φόρων επί ορισμένων δραστηριοτήτων που επιβάλλονται για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος, τα κράτη της ΕΖΕΣ μπορεί να κρίνουν αναγκαίες ορισμένες προσωρινές παρεκκλίσεις προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων, κυρίως λόγω της έλλειψης εναρμόνισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο ή λόγω προσωρινών κινδύνων που διατρέχει μια επιχείρηση να απολέσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητά της».

⁽¹⁾ Βλέπε το σημείο 7.4.3. παράγραφος 2 του κεφαλαίου 7 σε συνδυασμό με το κεφάλαιο 5 των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις, ιδίως το σημείο 5.2 παράγραφος 1.

⁽²⁾ Βλέπε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, υπόθεση C-313/90, CIRFS κατά Επιτροπής [1993] Συλλογή I-1125, παράγραφος 35. Βλέπε επίσης την απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την έναρξη της επίσημης διαδικασίας έρευνας στην υπόθεση για τις κρατικές ενισχύσεις C 37/2000 (ex NN 60/2000, ex E 19/94, ex E 13/91 και N 204/86) όσον αφορά το καθεστώς οικονομικών και φορολογικών ενισχύσεων για την ελεύθερη ζώνη της Μαδέιρα (Πορτογαλία), που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ C 301/2000, και απόφαση της Επιτροπής για τη θέσπιση των ενδεδειγμένων μέτρων στην υπόθεση κρατικών ενισχύσεων E 10/2000 όσον αφορά την «Gewährträgerhaftung und Anstaltslast» στη Γερμανία, επιστολή στη Γερμανία με ημερομηνία 27 Μαρτίου 2002.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, οι εν λόγω απαλλαγές συνιστούν ενισχύσεις λειτουργίας αλλά «... οι αρνητικές συνέπειες αυτών των ενισχύσεων μπορούν να αντισταθμιστούν από τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η θέσπιση φόρων. Ως εκ τούτου, εάν χρειάζονται τέτοιου είδους παρεκκλίσεις για να εξασφαλιστεί η θέσπιση ή η διατήρηση φόρων που επιβάλλονται στο σύνολο των προϊόντων, η Αρχή θεωρεί ότι μπορούν να γίνουν δεκτές υπό ορισμένους όρους και για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Το διάστημα αυτό μπορεί να είναι μια δεκαετία, εφόσον πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις ...».

Σύμφωνα με το άρθρο 43 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, «Αν ο φόρος δεν αντιστοιχεί σε φόρο που επιβάλλεται στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα ως αποτέλεσμα κοινοτικής απόφασης, οι επιχειρήσεις ίσως να δυσκολευθούν να προσαρμοστούν γρήγορα στην επιβάρυνση αυτή. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί να δικαιολογηθεί μια προσωρινή παρέκκλιση προς όφελος ορισμένων επιχειρήσεων, προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να προσαρμοστούν στο νέο φορολογικό καθεστώς».

Ακολούθως, οι κατευθυντήριες γραμμές καθορίζουν τις ειδικές απαιτήσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου μια επιχείρηση να επωφεληθεί από τη δεκαετή απαλλαγή (βλέπε το σημείο 46 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών). Οι απαιτήσεις εξαρτώνται από το κατά πόσον ή όχι ο εν λόγω φόρος αφορά φόρο που αντιστοιχεί σε εναρμονισμένο φόρο σε κοινοτικό επίπεδο.

Η Αρχή επισημαίνει ότι οι απαλλαγές μπορούν, κατ' αρχήν, να εγκρίνονται μόνο βάσει των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τους «νέους περιβαλλοντικούς φόρους». Αυτό σημαίνει, αφενός, ότι ο εν λόγω φόρος πρέπει να είναι «περιβαλλοντικός φόρος» όπως ορίζεται στο σημείο 7 των κατευθυντήριων γραμμών. Αυτό συνεπάγεται ότι το ενδιαφερόμενο κράτος της ΕΖΕΣ πρέπει να αποδείξει την εκτιμώμενη περιβαλλοντική επίδραση του φόρου. Επιπλέον, οι εν λόγω απαλλαγές πρέπει να χορηγούνται όσον αφορά το νεοεισαχθέντα φόρο. Όσον αφορά τους «υφιστάμενους φόρους», το ενδιαφερόμενο κράτος της ΕΖΕΣ πρέπει να αποδείξει ότι πληρούνται οι όροι που απαριθμούνται στο σημείο 46.2 ή στο σημείο 47 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Εν γένει, και σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει αντίστοιχος εναρμονισμένος κοινοτικός φόρος, η δεκαετής απαλλαγή αιτιολογείται όταν οι απαλλαγές από το φόρο εξαρτώνται από τη σύναψη συμφωνιών στις οποίες οι δικαιούχοι εταιρείες δεσμεύονται να επιτύχουν συγκεκριμένους στόχους προστασίας του περιβάλλοντος ή όταν οι απαλλαγές υπόκεινται σε όρους που έχουν τα ίδια αποτελέσματα [βλέπε σημείο 46.1 στοιχείο α)]. Το σημείο 46.1 στοιχείο α καθορίζει επιπλέον κριτήρια που πρέπει να πληρούνται προκειμένου η συμφωνία/δέσμευση να θεωρηθεί αιτιολογημένη. Η εκτίμηση της ουσίας των συμφωνιών εναπόκειται στην Αρχή. Τα κράτη της ΕΖΕΣ πρέπει να εξασφαλίσουν αυστηρή παρακολούθηση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν εταιρείες ή ενώσεις εταιρειών. Οι συμφωνίες που συνάπτονται μεταξύ ενός κράτους της ΕΖΕΣ και των ενδιαφερόμενων εταιρειών πρέπει να ορίζουν το καθεστώς επιβολής κυρώσεων σε περίπτωση μη τήρησης των δεσμεύσεων.

Ελλείψει τέτοιων συμφωνιών και δεσμεύσεων, παρεκκλίσεις από τον εν λόγω φόρο μπορούν να χορηγούνται όταν οι δικαιούχοι εταιρείες καταβάλλουν σημαντικό μέρος του εθνικού φόρου [βλέπε το σημείο 46.1 στοιχείο β) δεύτερη εναλλακτική πρόταση]. Αφετέρου, όταν η μείωση αφορά φόρο που αντιστοιχεί σε εναρμονισμένο κοινοτικό φόρο, οι κατευθυντήριες γραμμές απαιτούν το ποσό που πραγματικά καταβάλλουν οι δικαιούχοι επιχειρήσεις να είναι υψηλότερο του ελάχιστου της Κοινότητας ώστε να παρακινεί τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν την προστασία του περιβάλλοντος [βλέπε το σημείο 46.1 στοιχείο β) πρώτη εναλλακτική πρόταση].

Τέλος, το ενδιαφερόμενο κράτος της ΕΖΕΣ θα πρέπει να δείξει ότι το εν λόγω φορολογικό μέτρο συνεισφέρει σημαντικά στην προστασία του περιβάλλοντος και ότι οι απαλλαγές δεν θίγουν, από τη φύση τους, τους επιδιωκόμενους γενικούς στόχους (βλέπε το σημείο 45 των κατευθυντήριων γραμμών).

Φόρος ηλεκτρικής ενέργειας

Εξαρχής, η Αρχή λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι, σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση, έχει συσταθεί μια ομάδα εργασίας προκειμένου να εξεταστούν οι συνέπειες των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών για το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας στη Νορβηγία. Η ομάδα εργασίας κλήθηκε να υποβάλει προκαταρκτική έκθεση έως την 1η Ιουλίου 2002. Όλα τα μέτρα που εξετάζει η ομάδα εργασίας εκτιμώνται από τη νορβηγική κυβέρνηση στο πλαίσιο του κρατικού προϋπολογισμού για το 2003. Η νορβηγική κυβέρνηση δεν έχει προσκομίσει περαιτέρω στοιχεία ή αιτιολόγηση όσον αφορά τις απαλλαγές από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας και το συμβιβασμό τους με τις περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές.

Η Αρχή σημειώνει ότι δεν υπάρχει σήμερα εναρμονισμένος φόρος ηλεκτρικής ενέργειας σε κοινοτικό επίπεδο. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη της ΕΚ έχουν θεσπίσει φόρους κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας. Οι φόροι αυτοί παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές στους εφαρμοζόμενους συντελεστές και τη φορολογική δομή, συμπεριλαμβανομένων απαλλαγών και μηχανισμών επιστροφής. Οι διαφορές δυσχεραίνουν τη σύγκριση των συστημάτων φορολογίας της ηλεκτρικής ενέργειας που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη μέλη της ΕΚ με το ισχύον στη Νορβηγία. Η Αρχή λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση όσον αφορά την εκτιμώμενη αύξηση του κόστους που προκύπτει από την άρση των φορολογικών απαλλαγών. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να δείχνουν ότι, τουλάχιστον για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους, υπάρχει ανάγκη αντιστάθμισης του κόστους λόγω του φόρου ηλεκτρικής ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, οι απαλλαγές βάσει του νορβηγικού συστήματος φορολογίας της ηλεκτρικής ενέργειας για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους μπορούν να θεωρηθούν ως αιτιολογημένες προκειμένου να αντισταθμιστούν οι απώλειες της ανταγωνιστικότητας.

Ωστόσο, για να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ περιβαλλοντικών πτυχών και πτυχών σχετικών με τη διατήρηση των ανταγωνιστικών όρων για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους, οι εν λόγω απαλλαγές πρέπει να ικανοποιούν τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Με βάση τα λιγοστά στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση όσον αφορά την αιτιολόγηση των τομεακών παρεκκλίσεων από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας βάσει των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, η Αρχή προβαίνει στις ακόλουθες παρατηρήσεις:

Πρωτίστως, η Αρχή σημειώνει ότι ο φόρος ηλεκτρικής ενέργειας θεσπίστηκε το 1971 και συνεπώς πρέπει να θεωρηθεί ως υφιστάμενος φόρος. Με βάση τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση, φαίνεται ότι οι ιάφορες φορολογικές απαλλαγές εγκρίθηκαν μετά τη θέσπιση του φόρου. Η νορβηγική κυβέρνηση δεν παρείχε εξηγήσεις ως προς τον τρόπο με τον οποίο η δυνατότητα απαλλαγής, που αναφέρεται στο σημείο 46.1 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, μπορεί να εφαρμοστεί σε απαλλαγές από υφιστάμενα φορολογικά μέτρα. Ειδικότερα, η Αρχή σημειώνει ότι το 1993, το 1994 και το 1997, όταν θεσπίστηκαν συμπληρωματικές απαλλαγές, ο φορολογικός συντελεστής δεν είχε αυξηθεί σημαντικά. Όσον αφορά τις απαλλαγές που χορηγήθηκαν το 1993, και πιθανόν ωρύτερα, η Αρχή δεν διαθέτει στοιχεία.

Επιπλέον, η νορβηγική κυβέρνηση υπέβαλε μόνο γενικές εκθέσεις σχετικά με τους στόχους του φόρου ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, δεν προσκόμισε τα στοιχεία που απαιτούνται σύμφωνα με το σημείο 7 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, προκειμένου να αποδείξει ότι ο φόρος ηλεκτρικής ενέργειας έχει θετικές περιβαλλοντικές επιδράσεις.

Αντίθετα προς τους όρους που αναφέρονται στο σημείο 46.1 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, η απαλλαγή δεν εξαρτάται ούτε από τη σύναψη περιβαλλοντικών συμφωνιών, ούτε από το κατά πόσον οι εταιρείες που δικαιούνται απαλλαγής καταβάλλουν σημαντικό μέρος του εθνικού φόρου (εφόσον απαλλάσσονται πλήρως). Από την άποψη αυτή, η Αρχή επισημαίνει ότι τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση όσον αφορά την εκτιμώμενη αύξηση του κόστους λόγω της κατάργησης των υφιστάμενων απαλλαγών από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας δεν αιτιολογούν καθαυτά τις απαλλαγές. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να εξεταστούν λεπτομερέστερα στο πλαίσιο του καθορισμού αυτού που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως σημαντικό μέρος του εθνικού φόρου, που θα έπρεπε να καταβάλουν οι ενδιαφερόμενες εταιρείες προκειμένου να επωφεληθούν από τη δυνατότητα παρέκκλισης του σημείου 46.1 στοιχείο β) των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Αντίθετα προς τις απαιτήσεις που αναφέρονται στο σημείο 45 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, η νορβηγική κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι οι απαλλαγές δεν θίγουν τους γενικούς στόχους του φόρου ηλεκτρικής ενέργειας. Δεδομένου ότι στη Νορβηγία περίπου το 70 % της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από τη βιομηχανία απαλλάσσεται, η Αρχή δεν είναι πεπεισμένη ότι ο στόχος του φόρου, ήτοι η μείωση της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, έχει επιτευχθεί παρά τις ευρείες δυνατότητες απαλλαγής.

Τέλος, η νορβηγική κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι οι παρεκκλίσεις είναι προσωρινές, ούτε και ότι χορηγούνται στο πλαίσιο κάποιας δέσμευσης όσον αφορά το χρονικό περιορισμό των μέτρων ενίσχυσης.

Όσον αφορά τις περιφερειακές παρεκκλίσεις από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας, η νορβηγική κυβέρνηση επισημαίνει την ειδική ανάγκη χρήσης ηλεκτρικής ενέργειας στις επιλέξιμες περιοχές. Επισημαίνει ότι οι έντονες καιρικές συνθήκες και οι μεγάλες αποστάσεις στη συγκεκριμένη περιοχή δυσχεραίνουν τις εξωτερικές συνθήκες για επιχειρηματικές δραστηριότητες, και συνεπώς η απαλλαγή μπορεί να αιτιολογείται ως περιφερειακή αναπτυξιακή ενίσχυση. Επιπλέον, η απαλλαγή κάλυπτε όλους τους βιομηχανικούς κλάδους, και καμία μεμονωμένη εταιρεία δεν υφίσταται διάκριση από αυτή την απαλλαγή.

Παρά το γεγονός ότι η Αρχή ζήτησε σαφώς από τις νορβηγικές αρχές να αιτιολογήσουν καταλλήλως τα εν λόγω μέτρα, η Αρχή σημειώνει ότι δεν έχει προσκομιστεί καμία σχετική αιτιολόγηση (η νορβηγική κυβέρνηση ανέφερε απλώς ότι εναπόκειται στην ομάδα εργασίας να εξετάσει εναλλακτικές φορολογικές δομές που αναμένεται να είναι σύμφωνες με τις νέες περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές). Ελλείψει αιτιολόγησης, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον οι περιφερειακές παρεκκλίσεις μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις του ΕΟΧ.

Υπό το πρίσμα των προαναφερόμενων εκτιμήσεων, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον οι απαλλαγές από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας είναι συμβιβάσιμες με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Φόρος CO₂

Η Αρχή σημειώνει ότι δεν υπάρχει εναρμονισμένος φόρος CO₂ σε κοινοτικό επίπεδο. Προς γνώση της Αρχής, ορισμένα κράτη μέλη της ΕΚ έχουν θεσπίσει φόρους CO₂ (ειδικότερα η Δανία, η Σουηδία, η Φινλανδία και οι Κάτω Χώρες) ⁽¹⁾. Οι φορολογικοί συντελεστές και η δομή, συμπεριλαμβανομένων της φορολογικής βάσης, των εφαρμοζόμενων απαλλαγών και των καθεστώτων επιστροφών, παρουσιάζουν, ωστόσο, σημαντικές διαφορές. Οι διαφορές αυτές δυσχεραίνουν τη σύγκριση των συστημάτων φόρου CO₂ που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη μέλη της ΕΚ με το ισχύον στη Νορβηγία. Η Αρχή λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία που υπέβαλε η νορβηγική κυβέρνηση όσον αφορά το κόστος του φόρου CO₂ για ορισμένες βιομηχανίες. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να δείξουν ότι, τουλάχιστον για ορισμένους βιομηχανικούς τομείς, υπάρχει ανάγκη αντιστάθμισης του κόστους λόγω του φόρου CO₂. Στο πλαίσιο αυτό, οι απαλλαγές βάσει του νορβηγικού συστήματος φόρου CO₂ για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως αιτιολογημένες προκειμένου να αντισταθμιστούν απώλειες ανταγωνιστικότητας.

Ωστόσο, για να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ περιβαλλοντικών πτυχών και πτυχών σχετικών με τη διατήρηση των ανταγωνιστικών όρων για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους, οι εν λόγω απαλλαγές πρέπει να ικανοποιούν τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Αντίθετα προς τους όρους που αναφέρονται στο σημείο 46.1 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, οι απαλλαγές από το φόρο CO₂ δεν εξαρτώνται ούτε από τη σύναψη περιβαλλοντικών συμφωνιών ούτε από το κατά πόσον οι εταιρείες που δικαιούνται απαλλαγής/επιστροφής καταβάλλουν σημαντικό μέρος του εθνικού φόρου (εφόσον απαλλάσσονται πλήρως· σε περίπτωση που ο φόρος επιστρέφεται, η Αρχή χρειάζεται στοιχεία σχετικά με το επίπεδο της αποζημίωσης, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον οι ενδιαφερόμενες εταιρείες καταβάλλουν σημαντικό μέρος του φόρου).

Όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του φόρου CO₂, η Αρχή εκφράζει τη δυσαρέσκειά της για τη μη προσκόμιση στοιχείων σύμφωνα με το άρθρο 7 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, που θα έδειχναν τις επιδράσεις του φόρου CO₂ στη μείωση των εκπομπών CO₂.

Αντίθετα με τις απαιτήσεις του σημείου 45 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, η νορβηγική κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι οι απαλλαγές δεν θίγουν τους γενικούς στόχους του φόρου CO₂. Από την άποψη αυτή, η Αρχή λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση όσον αφορά τις εκπομπές CO₂, που προκάλεσαν ορισμένες βιομηχανίες. Από τα στοιχεία αυτά εμφανίζεται ότι οι εκπομπές CO₂ που προκλήθηκαν από βιομηχανίες απαλασσύμενες από το φόρο CO₂ αντιστοιχούν περίπου στο 66 % των συνολικών εκπομπών CO₂. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον πληροίται η απαίτηση του σημείου 45 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Αντίθετα με τις απαιτήσεις του σημείου 43 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, η νορβηγική κυβέρνηση δεν απέδειξε ότι οι παρεκκλίσεις είναι προσωρινές, ούτε ότι χορηγούνται στο πλαίσιο κάποιας δέσμευσης όσον αφορά το χρονικό περιορισμό των μέτρων ενίσχυσης.

Όσον αφορά την εφαρμογή μειωμένου συντελεστή για τη βιομηχανία χαρτιού και πολτού, η νορβηγική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο μειωμένος συντελεστής που καταβάλλει ο συγκεκριμένος κλάδος υπερβαίνει τον αντίστοιχο κοινοτικό φόρο, που είναι 18 ευρώ ανά 1 000 λίτρα (0,14 ΝΟΚ ανά λίτρο). Συνεπώς, η νορβηγική κυβέρνηση θεωρεί το μειωμένο συντελεστή σύμφωνο με το σημείο 46.1 στοιχείο β) εναλλακτική πρόταση 1.

⁽¹⁾ Βλέπε την επισκόπηση των περιβαλλοντικών φόρων στην ΕΕ, Έκθεση προς τη ΓΔ Περιβάλλον, «Ενημέρωση της βάσης δεδομένων των περιβαλλοντικών φόρων και επιβαρύνσεων», Stefan Speck και Paul Ekins, Ιούλιος 2000· βλέπε επίσης τη βάση δεδομένων της ΕΚ για τους περιβαλλοντικούς φόρους: http://europa.eu.int/comm/environment/enveco/env_database/database.htm.

Όπως αναφέρει ανωτέρω η Αρχή, δεν υπάρχει προς το παρόν εναρμονισμένος φόρος CO₂ σε κοινοτικό επίπεδο. Συνεπώς, δεν φαίνεται να εφαρμόζεται το σημείο 46.1 στοιχείο β) πρώτη εναλλακτική πρόταση των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών. Επιπλέον, η Αρχή σημειώνει δεν έχουν προσκομιστεί περαιτέρω στοιχεία που θα αποδείκνυαν ότι ο συγκεκριμένος συντελεστής παρακινεί εταιρείες του κλάδου χαρτιού και πολτού να βελτιώσουν την προστασία του περιβάλλοντος.

Όσον αφορά τη δυνατότητα προσωρινής απαλλαγής βάσει του σημείου 46.1 στοιχείο β) δεύτερη εναλλακτική πρόταση των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, η Αρχή σημειώνει ότι ο μειωμένος φορολογικός συντελεστής ανέρχεται σε 50 % του κανονικού φορολογικού συντελεστή CO₂. Η Αρχή δεν αποκλείει το ποσοστό αυτό να θεωρείται ως σημαντικό μέρος του εθνικού φόρου. Ωστόσο, και όπως επισημαίνεται ήδη στην προηγούμενη παράγραφο, χωρίς στοιχεία για τις επιπτώσεις του μειωμένου συντελεστή στη συμπεριφορά του συγκεκριμένου βιομηχανικού κλάδου και ειδικότερα για το κατά πόσον αυτός ο συντελεστής αποτελεί κίνητρο για τη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος, η Αρχή δεν μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι πληρούνται οι απαιτήσεις των κατευθυντήριων γραμμών.

Τέλος, η Αρχή παρατηρεί ότι ο φόρος CO₂ για τα ορυκτέλαια που θεσπίστηκε το 1991 συνιστά υφιστάμενο φόρο. Η Αρχή σημειώνει ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση, ο μειωμένος συντελεστής για τη βιομηχανία χαρτιού και πολτού θεσπίστηκε μεταγενέστερα, ήτοι το 1993. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον ικανοποιούνται οι όροι που αναφέρονται στο σημείο 46.2 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, εφόσον η παρέκκλιση από τον εν γένει εφαρμοζόμενο συντελεστή φαίνεται να μην έχει αποφασιστεί ταυτόχρονα με τη θέσπιση του φόρου. Επιπλέον, η Αρχή σημειώνει ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν έχει προσκομίσει στοιχεία που να της επιτρέπουν να εκτιμήσει κατά πόσον στην περίπτωση αυτή αιτιολογείται απαλλαγή βάσει του σημείου 46.1 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων, και εφόσον η περαιτέρω έρευνα επιβεβαιώνει ότι τα εν λόγω μέτρα συνιστούν ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον πληρούνται οι απαιτήσεις των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις παρεκκλίσεις από το φόρο CO₂.

Φόρος SO₂

Η Αρχή σημειώνει εξ αρχής ότι δεν υπάρχει εναρμονισμένος φόρος SO₂ σε κοινοτικό επίπεδο. Προς γνώση της Αρχής, ορισμένα κράτη μέλη της ΕΚ έχουν θεσπίσει φόρους SO₂ (ειδικότερα η Δανία, η Σουηδία, η Φινλανδία και οι Κάτω Χώρες) ⁽¹⁾. Οι φορολογικοί συντελεστές και η δομή, συμπεριλαμβανομένων των απαλλαγών και των καθεστώτων επιστροφής, παρουσιάζουν, ωστόσο, σημαντικές διαφορές. Οι διαφορές αυτές δυσχεραίνουν τη σύγκριση των φορολογικών συστημάτων SO₂ που εφαρμόζονται σε άλλα κράτη μέλη της ΕΚ με το ισχύον στη Νορβηγία. Η Αρχή λαμβάνει υπόψη τα στοιχεία που υπέβαλε η νορβηγική κυβέρνηση όσον αφορά το κόστος του φόρου SO₂ για ορισμένες βιομηχανίες. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να δείξουν ότι, τουλάχιστον για ορισμένους βιομηχανικούς τομείς, υπάρχει ανάγκη αντιστάθμισης του κόστους λόγω του φόρου SO₂. Στο πλαίσιο αυτό, οι απαλλαγές βάσει του νορβηγικού συστήματος φόρου SO₂ για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους μπορούν να θεωρηθούν ως αιτιολογημένες προκειμένου να αντισταθμιστούν απώλειες ανταγωνιστικότητας.

Ωστόσο, για να επιτευχθεί ισορροπία μεταξύ περιβαλλοντικών πτυχών και πτυχών σχετικών με τη διατήρηση των ανταγωνιστικών όρων για ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους, οι εν λόγω απαλλαγές πρέπει να ικανοποιούν τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Σύμφωνα με τη νορβηγική κυβέρνηση (βλέπε την επιστολή με ημερομηνία 31 Ιανουαρίου 2002), οι φορολογικές απαλλαγές, όπως η μη επιβολή φόρου στη χρήση άνθρακα και κωκ και στα διυλιστήρια, ήταν σύμφωνες με τις περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές.

Η νορβηγική κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η κατάργηση του φόρου εξαρτάται από τη σύναψη της συμφωνίας και ότι η κατάργηση του φόρου μπορεί να θεωρηθεί προσωρινή. Εν προκειμένω, παραπέμπει σε δήλωση για τον κρατικό προϋπολογισμό 2002 [Πρόταση της κυβέρνησης αριθ. 1 (2001-2002)]: «Ως μέρος της συμφωνίας με την ΡΙΛ, ο μειωμένος φόρος στον άνθρακα και το κωκ και στα διυλιστήρια πετρελαίου θα καταργηθεί για την περίοδο έως το 2010». Η νορβηγική κυβέρνηση ενημέρωσε περαιτέρω την Αρχή ότι είχε επίσης καταδειχθεί στο πλαίσιο του κρατικού προϋπολογισμού 2002 ότι πρόθεση της νορβηγικής κυβέρνησης ήταν η σταδιακή κατάργηση της υπάρχουσας φορολογικής απαλλαγής έως το 2010.

⁽¹⁾ Βλέπε την επισκόπηση των περιβαλλοντικών φόρων στην ΕΕ, Έκθεση προς τη ΓΔ Περιβάλλον, Ενημέρωση της βάσης δεδομένων των περιβαλλοντικών φόρων και επιβαρύνσεων, Stefan Speck και Paul Ekins, Ιούλιος 2000, βλέπε επίσης τη βάση δεδομένων της ΕΚ για τους περιβαλλοντικούς φόρους: http://europa.eu.int/comm/environment/enveco/env_database/database.htm.

Η Αρχή επισημαίνει ότι, ακόμα και αν η νορβηγική κυβέρνηση αναφέρει ότι πρόθεσή της ήταν η σταδιακή κατάργηση της υφιστάμενης φορολογικής απαλλαγής έως το 2010, καμία επίσημη δέσμευση, που θα περιόριζε τη διάρκεια της φορολογικής απαλλαγής σε δεκαετή περίοδο κατ' ανώτατο όριο με νομικά δεσμευτικό τρόπο, δεν έχει αναληφθεί από τη νορβηγική κυβέρνηση. Συνεπώς, η Αρχή δεν θεωρεί ότι η ενίσχυση έχει προσωρινό χαρακτήρα, όπως απαιτείται από το σημείο 43 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Επιπλέον, η Αρχή σημειώνει ότι ο φόρος SO₂ δεν είναι νέος φόρος κατά την έννοια του σημείου 46.1 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών. Σύμφωνα με το σημείο 46.2 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών, οι διατάξεις στο σημείο 46.1 μπορούν να εφαρμόζονται στους υφιστάμενους φόρους εφόσον πληρούνται ορισμένοι όροι. Από την άποψη αυτή, η Αρχή σημειώνει ότι η νορβηγική κυβέρνηση δεν αιτιολόγησε τους λόγους για τους οποίους εφαρμόζεται στην παρούσα υπόθεση η δυνατότητα απαλλαγής που αναφέρεται στο σημείο 46.1 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Το σημαντικότερο, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον η σύναψη συμφωνίας προθέσεων μεταξύ της ομοσπονδίας νορβηγικών μεταποιητικών βιομηχανιών (PIL) και του Υπουργείου Περιβάλλοντος, καθώς επίσης και η έγκριση πιθανών μελλοντικών ορίων έγκρισης/αδειών από τη νορβηγική αρχή ελέγχου της ρύπανσης πληρούν τις απαιτήσεις του σημείου 46.1 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών.

Όπως έχει ήδη επισημάνει η Αρχή στην επιστολή της με ημερομηνία 28 Φεβρουαρίου 2002, η συμφωνία προθέσεων δεν δεσμεύει νομικά τα μέρη. Επιπλέον, η κατάργηση του φόρου SO₂ δεν φαίνεται να εξαρτάται από την εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται βάσει της συμφωνίας προθέσεων. Η κατάσταση στον κρατικό προϋπολογισμό για το 2002 μετά βίας μπορεί να θεωρηθεί επαρκής. Από την άποψη αυτή, η Αρχή σημειώνει, ειδικότερα, ότι δεν επιβάλλονται κωλύσεις στην περίπτωση που δεν τηρούνται οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν οι επιχειρήσεις. Τέλος, δεν είναι σαφές στην Αρχή κατά πόσον η υποχρέωση μείωσης των εκπομπών SO₂ θα προκύψει από τη συμφωνία ή τις άδειες εκπομπής που θα εκδίδει τη νορβηγική αρχή ελέγχου της ρύπανσης.

Για να επωφεληθεί μια επιχείρηση από δεκαετή απαλλαγή, οι περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές απαιτούν οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται βάσει συμφωνιών ή άλλων διατάξεων που έχουν τα ίδια αποτελέσματα να οδηγήσουν σε μειώσεις εκπομπών εκ μέρους των εταιρειών που επωφελούνται από την απαλλαγή και οι οποίες υπερβαίνουν τη συνήθη επιχειρηματική δραστηριότητα. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των συμφωνιών, ή άλλων διατάξεων που έχουν το ίδιο αποτέλεσμα, πρέπει να είναι τουλάχιστον ικανοποιητικές όπως και η περιβαλλοντική επίδραση των φόρων που αντικαθιστούν.

Η νορβηγική κυβέρνηση ενημέρωσε την Αρχή, με επιστολή της 15ης Μαΐου 2002, ότι οι εκπομπές SO₂ από τη μεταποιητική βιομηχανία υπόκεινται ήδη σε νομικά δεσμευτικούς κανονισμούς μέσω αδειών εκπομπής σύμφωνα με τις διατάξεις του διατάγματος περί ελέγχου της ρύπανσης. Οι κανονισμοί οδήγησαν ήδη σε μειώσεις εκπομπών SO₂ με κόστος υψηλότερο από 3 NOK/kg SO₂. Από το 1990 έως το 2000, οι εκπομπές από βιομηχανικές διεργασίες μειώθηκαν κατά 13 500 τόνους, σε 17 100 τόνους το 2000. Από τη μείωση αυτή μόνον 800 τόνοι πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 1998-2000, όταν ίσχυε ο φόρος SO₂ (1).

Ωστόσο η Αρχή παρατηρεί ότι, προς το παρόν, ο τομέας που επωφελείται από την απαλλαγή από το φόρο SO₂ δεν έχει αναλάβει συγκεκριμένες δεσμεύσεις όσον αφορά τις εν λόγω μειώσεις, ούτε και η ίδια διαθέτει λεπτομερέστερα στοιχεία σχετικά με το περιεχόμενο των μελλοντικών αδειών εκπομπής.

Τα στοιχεία που υπέβαλε η νορβηγική κυβέρνηση όσον αφορά τις μειώσεις εκπομπών SO₂ βάσει του προηγούμενου φορολογικού καθεστώτος δείχνουν ότι οι προσπάθειες που θα αναληφθούν από το συγκεκριμένο βιομηχανικό κλάδο έως το 2010 υπερβαίνουν τα όσα έχουν επιτευχθεί μέχρι σήμερα όσον αφορά τις εκπομπές SO₂ με τον ισχύοντα φόρο. Ωστόσο, δεδομένης της έλλειψης λεπτομερέστερων και επαληθεύσιμων στοιχείων, η Αρχή δεν είναι σε θέση να εξακριβώσει κατά πόσον οι προσπάθειες των εταιρειών βάσει της συμφωνίας προθέσεων ή στο πλαίσιο μελλοντικών δεσμευτικών ορίων εκπομπών που καθορίζει η νορβηγική αρχή ελέγχου της ρύπανσης είναι ανάλογες με τη φορολογική απαλλαγή.

(1) Η νορβηγική κυβέρνηση ενημέρωσε την Αρχή ότι δεν ήταν ακόμα διαθέσιμα τα στοιχεία εκπομπών για το 2001.

Επιπλέον, η Αρχή παρατηρεί ότι δεν είναι σαφές από τα στοιχεία που έχει προσκομίσει η νορβηγική κυβέρνηση κατά πόσον οι άδειες εκπομπής που εκδόθηκαν στο παρελθόν καθώς και τα πιθανά μελλοντικά όρια εκπομπών υπερβαίνουν τα δεσμευτικά κοινοτικά πρότυπα κατά την έννοια των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών. Το σημείο 7 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών ορίζει ως κοινοτικό πρότυπο το υποχρεωτικό πρότυπο εντός της Ευρωπαϊκής Κοινότητας το οποίο καθορίζει τα επίπεδα που πρέπει να επιτευχθούν όσον αφορά το περιβάλλον, καθώς και την υποχρέωση χρησιμοποίησης της βέλτιστης διαθέσιμης τεχνικής (ΒΔΤ) που δεν συνεπάγεται υπερβολικές δαπάνες⁽¹⁾. Από την άποψη αυτή, η Αρχή σημειώνει ότι δεν έχουν προσκομιστεί στοιχεία που θα της επιτρέψουν να εξετάσει κατά πόσον και σε ποιο βαθμό τα πιθανά μελλοντικά όρια εκπομπών SO₂ θα υπερβαίνουν τα εναρμονισμένα πρότυπα, όπως τα όρια που θέτει η οδηγία ΕΟΚ για τα πρότυπα ποιότητας της ατμόσφαιρας για το διοξείδιο του θείου⁽²⁾ και κατά πόσον τα μελλοντικά όρια θα υπερβαίνουν τις απαιτήσεις της οδηγίας σχετικά με την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις⁽³⁾ και της οδηγίας «IPPC»⁽⁴⁾.

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων, και εφόσον η περαιτέρω έρευνα επιβεβαιώσει ότι τα εν λόγω μέτρα συνιστούν ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον πληρούνται οι απαιτήσεις των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τη μερική κατάργηση του φόρου SO₂.

Τελικές παρατηρήσεις και συμπεράσματα

Βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η νορβηγική κυβέρνηση, η Αρχή δεν μπορεί να αποκλείσει το γεγονός ότι οι απαλλαγές από το φόρο ηλεκτρικής ενέργειας, οι παρεκκλίσεις από το φόρο CO₂ καθώς και η κατάργηση του φόρου SO₂ συνιστούν ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ. Επιπλέον, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον αυτά τα μέτρα μπορούν να θεωρηθούν σύμφωνα με το άρθρο 61 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης για τον ΕΟΧ, σε συνδυασμό με τις απαιτήσεις των νέων περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών. Συνεπώς, η Αρχή εκφράζει αμφιβολίες κατά πόσον τα ανωτέρω μέτρα είναι συμβιβάσιμα με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

Συνεπώς, και σύμφωνα με το σημείο 5.2 του κεφαλαίου 5 των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις, η Αρχή υποχρεούται να κινηθεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτείας και Δικαστηρίου. Η απόφαση για έναρξη της διαδικασίας λαμβάνεται με την επιφύλαξη της τελικής απόφασης της Αρχής, η οποία μπορεί να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι τα εν λόγω μέτρα είναι συμβιβάσιμα με τη λειτουργία της συμφωνίας για τον ΕΟΧ,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

1. Η Αρχή αποφάσισε να κινηθεί την επίσημη διαδικασία έρευνας που προβλέπεται στο άρθρο 1 παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου 3 της συμφωνίας περί Εποπτείας και Δικαστηρίου κατά:
 - των τομεακών και περιφερειακών απαλλαγών από το φόρο κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας,
 - των απαλλαγών από το φόρο CO₂ για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες ή αναπαραγωγικά μέσα σε βιομηχανικές διεργασίες, καθώς και για τον άνθρακα και το κωκ που χρησιμοποιούνται για ενεργειακούς σκοπούς στην παραγωγή τσιμέντου και Ieca, και του μειωμένου φορολογικού συντελεστή CO₂ για τη βιομηχανία χαρτιού και πολτού, και
 - της κατάργησης του φόρου SO₂ για τον άνθρακα και το κωκ καθώς και για τον κλάδο διυλιστηρίων πετρελαίου.
2. Η νορβηγική κυβέρνηση καλείται, σύμφωνα με το άρθρο 5.3.1 παράγραφος 1 του κεφαλαίου 5 των κατευθυντήριων γραμμών της Αρχής για τις κρατικές ενισχύσεις, να υποβάλει τις παρατηρήσεις της σχετικά με την έναρξη της επίσημης διαδικασίας έρευνας εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης.

⁽¹⁾ Στην υποσημείωση 5 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών αποσαφηνίζεται ότι τα εν λόγω πρότυπα καθίστανται πρότυπα ΕΟΧ όταν ενσωματώνονται στη συμφωνία για τον ΕΟΧ. Στην υποσημείωση 6 των περιβαλλοντικών κατευθυντήριων γραμμών γίνεται αναφορά στις σχετικές κοινοτικές οδηγίες που έχουν ενσωματωθεί στη συμφωνία για τον ΕΟΧ.

⁽²⁾ Οδηγία 80/779/ΕΟΚ του Συμβουλίου, που έχει ενσωματωθεί στη συμφωνία για τον ΕΟΧ, σημείο 14 του παραρτήματος XX της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

⁽³⁾ Οδηγία 84/360/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1984 σχετικά με την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις, που έχει ενσωματωθεί στη συμφωνία για τον ΕΟΧ στο σημείο 16 του παραρτήματος XX της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

⁽⁴⁾ Οδηγία 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1996 σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης, που έχει ενσωματωθεί στη συμφωνία για τον ΕΟΧ στο σημείο 2ζ του παραρτήματος XX της συμφωνίας για τον ΕΟΧ.

3. Η νορβηγική κυβέρνηση καλείται να προσκομίσει όλα τα στοιχεία που θα επιτρέψουν στην Αρχή να εξετάσει το συμβιβασμό των εν λόγω φορολογικών μέτρων με τη συμφωνία για τον ΕΟΧ εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης.

Βρυξέλλες, 26 Ιουλίου 2002.

Για την Εποπτεύουσα Αρχή της ΕΖΕΣ

Einar M. BULL

Ο Πρόεδρος
